

Järvenpää

Tarkastuslautakunnan
Arviointikertomus
vuodelta

2024

Puheenjohtajan tervehdys	3
1.1. Kaupungin tarkastuskokonaisuus	4
1.2. Sisäinen tarkastus ja valvonta	4
1.3. Tilintarkastus	5
1.4. Tarkastuslautakunta	5
Tarkastuslautakunnan arviointitehtävän toteuttaminen	6
2.1. Kokoonpano ja esteellisyydet 2024	6
2.2. Arvioinnin tietolähteet	7
2.3. Kaupungin strategiset tavoitteet	7
Arviointi	8
3.1. Strategisten tavoitteiden toteutuminen	8
3.2.1. Kaupungin talous	8
3.2.2. Tilikauden taloudelliset toteumat	8
3.2.3. Kriisikuntakriteerit	11
3.2.4. Talouden ja investointien tasapaino	14
3.3. Investoinnit ja hankinnat	16
3.4. Kunta ja konsernipalvelut	20
3.5. Kaupungin henkilöstö ja henkilöstön hyvinvointi	20
3.6. Turvallisuus	23
3.7. Mestari toiminta Oy ja Mestariasunnot Oy	23
3.8. Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue	24
3.9. Hyvinvoinnin palvelualue	26
3.10. Kaupunkikehityksen palvelualue	27
Tarkastuslautakunnan esitys arviointikertomuksen käsittelyprosessiksi	29
Allekirjoitukset	29
Liite 1	
Yhteenveto, vuoden 2024 suosituksista ja kysymyksistä	30

Puheenjohtajan tervehdys

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on tuottaa kaupunginvaltuustolle objektiivista arviointitietoa kaupungin toiminnan ja talouden ohjausta ja kehittämistä varten.

Tämä on kuluvan valtuustokauden viimeinen arviointikertomus. Uskon, että olemme tänäkin vuonna onnistuneet tuottamaan kaupunginvaltuuston käyttöön tietoa, joka helpottaa tulevaa päätöksentekoa ja kaupungin toiminnan pitkäjänteistä kehittämistä. Pääsimme edellisvuoden tapaan keskustelemaan yhdessä vuoden 2023 arviointikertomuksesta ja suosituksista syksyn valtuustoseminaarissa. Saimme erinomaista palautetta ja vinkkejä arviointikertomuksen ja siinä esiin nousvien huomioiden parempaan hyödyntämiseen. Niitä olemme joiltain osin pystyneet ottamaan jo käyttöön ja tarkoitus on edesauttaa

myös seuraava tarkastuslautakunta hyödyntämään niitä.

Järvenpäässä on edellisen vuoden tapaan sinnitellyt vuosi 2024 taloudellisen ahdingon lisäksi epävarmuudessa. Epävarmuus on pääosin seurausta kuntatalouteen liittyvien ulkoisten tekijöistä. Vuoden 2024 tulos oli 1,4 miljoonaa euroa ylijäämäinen ja 9,9 miljoonaa budjetoitua parempi. Ylijäämä on pitkälti verotilustien etupainotteisuuden, talonrakennushankkeiden viivästymisen ja korkosuojausten ansiota. Talouden tasapainotustoimia on edelleen jatkettava talouden tasapainottamiseksi ja velkaantumisen taittamiseksi.

Tavoitteena valtuustokauden aikana on ollut kehittää tarkastuslautakunnan toimintaa sekä yhteistyötä niin viranhaltioiden kuin valtuuston kesken. Olemme pyr-

kineet mutkattomaan ja rakentamaan vuoropuheluun sekä hakeneet enemmän kehittävää ja audittoivaa tulokulmaa virheiden tai syyllisten hakemisen sijaan. Tässä koen, että olemme onnistuneet.

Haluan kiittää arviointityön mahdollistajia mutkattomasta, hyvähenkisestä ja ammattimaisesta yhteistyöstä.

Kiitokset kaikille tarkastuslautakunnan jäsenille avoimesta ja rakentavasta keskustelusta päätettävänä ja valmistelussa olevista asioista. Lautakunnan jäsenet ovat tuoneet lisäarvoa työskentelyyn omaa taustaansa, kokemustaan ja erityisosaamistaan hyödyntäen.

Järvenpäässä 14.5.2025

Vesa Müller

Tarkastuslautakunnan
puheenjohtaja

KUVA: JÄRVENPÄÄN KAUPUNKI

1.1. Kaupungin tarkastuskokonaisuus

Järvenpään kaupungin toiminnan ja talouden tarkastuskokonaisuus koostuu sisäisestä ja ulkoisesta valvonnasta.

Kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta vastaa Järvenpään hallintosäännön mukaisesti kaupunginhallitus. Sisäinen tarkastus, osana sisäistä valvontaa on riippumatonta ja objektiivista arviointi-, varmistus- sekä konsultointitoimintaa, jonka tarkoituksena on tuottaa

lisäarvoa kaupungin organisaatiolle ja parantaa sen toimintaa. Sisäinen tarkastus tukee kaupungin johtoa tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Ulkoinen valvonta jakaantuu lakisääteisiin tilintarkastukseen ja luottamushenkilöistä koostuvan tarkastuslautakunnan arviointiin.

1.2. Sisäinen tarkastus ja valvonta

Järvenpään kaupungin sisäinen tarkastus on ostettu tarkastuspalveluna BDO Audiator Oy:ltan vuodelle 30.11.2024 asti. BDO Audiator Oy:n nimeämänä sisäisenä tilintarkastajana on toiminut Aku Vaselius. Hän esitteli tarkastuslautakunnan pyynnöstä vuoden 2023 sisäisen tarkastuksen työohjelman sekä tarkastustuloksia tarkastuslautakunnalle 19.3.2024. 1.12.2024 alkaen sisäisen tarkastus on ollut kaupungin omaa toimintaa siten

että tarkastaja on yhteinen Kera- van kaupungin kanssa. Uusi sisäinen tarkastaja Marikki Pitkänen kävi tammikuussa 2025 esittäytymässä Tarkastuslautakunnan kokouksessa.

Järvenpään kaupungin sisäisen valvonnan ohjeen mukaan sisäinen valvonta ja riskien arviointi kuuluvat jokaiselle organisaation tilivelvolliselle ja esihenkilölle. Ohjeen mukaan sisäinen valvonta ja riskien arviointi ovat jatkuvaa toimintaa, jolla toimintayksiköt pyrkivät varmistamaan tavoitteidensa saavuttamisen. Henkilöstöresurs-

sin vähentäminen säästötoimien seurauksena aiheuttavat vaihtuvuutta ja sijaisjärjestelyjä, joissa esihenkilö hoitaa useampaa tehtävää, saattavat aiheuttaa sisäisen valvonnan heikkenemistä ja puutteita riskien arvioinnissa, joten sisäinen valvonta ja riskien arviointi olisi hyvä huomioida esihenkilötehtävän kuvauksessa.

1.3. Tilintarkastus

Tilintarkastus on luonteeltaan laillisuustarkastusta. Tilintarkastajan on kuntalain mukaan tarkastettava kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on seurata tilintarkastajan työsuunnitelman toteutumista. Tilintarkastaja esitti tilivuoden 2024 tarkastusta koskevan työsuunnitelmansa tarkastuslautakunnalle 1.10.2024 ja antoi vuoden 2024 tilintarkastuksen loppuraportin 24.5.2025. Tätä täydensi tilintarkastajan väliraportti, jonka hän antoi tarkastuslautakunnalle 22.1.2025.

Kaupungin, sekä kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen lakisääteisenä tilintarkastusyhteisönä toimi arviointivuonna BDO Audiator Oy asiakasvastuullisena tilintarkastajana HT, JHT Minna Ainasvuori.

Tarkastukset on toteutettu laadukkaasti työohjelman mukaisesti ja tarkastuslautakunta pitää tilintarkastustoiminnan voimavaroja riittävinä kaupungin nykyiseen toimintaan nähden.

1.4. Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnan toiminta ja tehtävät perustuvat kuntalakiin. Tarkastuslautakunta on suoraan kaupunginvaltuuston alainen toimielin. Tämä korostaa lautakunnan riippumattomuutta. Lautakunnan toimintaa ohjaa lisäksi Järvenpään kaupungin hallintosääntö. Kuntalain 121 §:n mukaan tarkastuslau-

takunnan tehtävänä on:

1. valmistella valtuuston päättävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2. arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3. arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4. huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5. valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6. valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi

Sidonnaisuusilmoitukset

Ilmoitusvelvollisia luottamushenkilöitä sekä johtavia viranhaltijoita on yhteensä 74 roolissa ja ilmoituksen sidonnaisuuksistaan on toimitettu 71 rooliin. Puuttuvista sidonnaisuusilmoituksista on huomautettu kyseisiä luottamushenkilöitä. Uusia ilmoituksia antoi vuoden 2024 aikana yhteensä yhdeksän henkilöä, joista yksi oli johtava viranhaltija. Tarkastuslautakunta saattoi vuoden 2024 sidonnaisuusilmoitukset hallintosäännön mukaisesti valtuustolle tiedoksi vuoden ensimmäisessä valtuuston kokouksessa 10.2.2025.

Tarkastuslautakunnan arviointitehtävän toteuttaminen

2.1. Kokoonpano ja esteellisyys 2024

Järvenpään kaupungin tarkastuslautakunnassa on 11 varsinaista jäsentä ja heillä henkilökohtaiset varajäsenet.

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on vuoden 2024 toiminut Matias Vulli BDO Audiator Oy:stä.

Tarkastuslautakunta piti vuoden 2024 aikana 13 kokousta ja käsitteli 54 asiaa (vuonna 2023: 12 kokousta ja 39 asiaa). Lisäksi tarkastuslautakunta piti 26–27.4. arviointiseminaarin.

Arviointikertomuksen laadinnan yhteydessä on todettu seuraavat esteellisyys:

Jäsen	Esteellisyys
Antti Honkanen	Opetus- ja kasvatuslautakunta, Kesken Uudenmaan Musiikkiopisto
Seán McLoughlin	Hyvinvointilautakunta
Veera Männistö	Kaupunkikehityslautakunta
Satu Lumme	Opetus- ja kasvatuslautakunta, Hyvinvointilautakunta
Leif Segersvärd	Hyvinvointilautakunta
Päivi Haapala	Järvenpään Vesi

Esteelliset jäsenet eivät ole osallistuneet kyseistä aihetta koskevan arviointiosion tekstien hyväksymiseen.

Jäsen	Valtuustoryhmä	Varajäsen
Vesa Müller, puheenjohtaja	KOK	Seán McLoughlin
Seppo Heino, varapuheenjohtaja	PS	Leif Segersvärd
Ari Alapartanen	VAS	Sanna Kuosma
Ursula Arsiola	VIHR	Satu Lumme
Jari Saarinen	KOK	Topi Rantala
Antti Honkanen	SDP	Ari Kettunen
Liisa Majanen	SDP	Irma Uhlenius
Annamari Brandao	KD	Veera Männistö
Liina Tiusanen	KESK	Riikka Hasko (-27.5.24)
Liina Tiusanen	KESK	Jaana Siukola (27.5.24-)
Liina Tiusanen (-16.9.24)	KESK	Jaana Siukola
Päivi Haapala (16.9.24-)	KESK	Jaana Siukola (-11.11.24)
Päivi Haapala	KESK	Riikka Hasko (11.11.24-)
Saana Korhonen	VAS	Heini Liimatainen
Tommi Vainikainen	PLUS	Arvi Kekäläinen

Tarkastuslautakunta kevään arviointiseminaarissa Krapilla Tuusulassa. Kuva: Matias Vulli

Strategiakartta

ARVOT

- Oikeudenmukaisuus
- Rohkeus
- Vastuullisuus

VISIO

Järvenpäälaiset voivat hyvin ja asiat hoituvat sujuvasti metropolialueen pohjoisessa keskuksessa.

MISSIO

Rakennamme yhdessä kaupunkia, jossa järvenpäälaisellä on turvalliset juuret ja kantavat siivet.

Kaudelle 2023–2026 hyväksytty strategiakartta.

2.2. Arvioinnin tietolähteet

Tarkastuslautakunta on perehtynyt tarkastusaiheisiin kuulemalla viranhaltija- ja luottamushenkilöjoh-toa, asiantuntijoita, henkilöstön edustajia sekä muita arviointikohteen vastuuhenkilöitä.

Arvioinnin tietolähteinä ovat tarkastuslautakunnan kokouksissa saadut tiedot ja tehdyt havainnot, selvitykset sekä toimintakertomustiedot, kaupungin yksiköissä laaditut raportit ja muu niihin liittyvä asiakirja-aineisto, sekä kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan allekirjoittama vuoden 2024 tilin-päätös ja siihen kuuluva toimintakertomus. Tarkastuslautakunta on lisäksi tutustunut valtuuston, kaupunginhallituksen sekä lautakuntien pöytäkirjoihin sekä liiteaineistoon. Tietolähteinä lautakunta on käyttänyt myös palveluiden käyttäjille ja kaupungin

työntekijöille suunnattujen kyselyiden tuloksia sekä valtakunnallisia selvityksiä ja vertailuja. Lisäksi käytössä ovat olleet tilintarkastajan ja sisäisen tarkastajan raportit. Arvioinnissa korostuvat arviointivuoden painotukset sekä lautakunnassa käsitellyt asiat.

2.3. Kaupungin strategiset tavoitteet

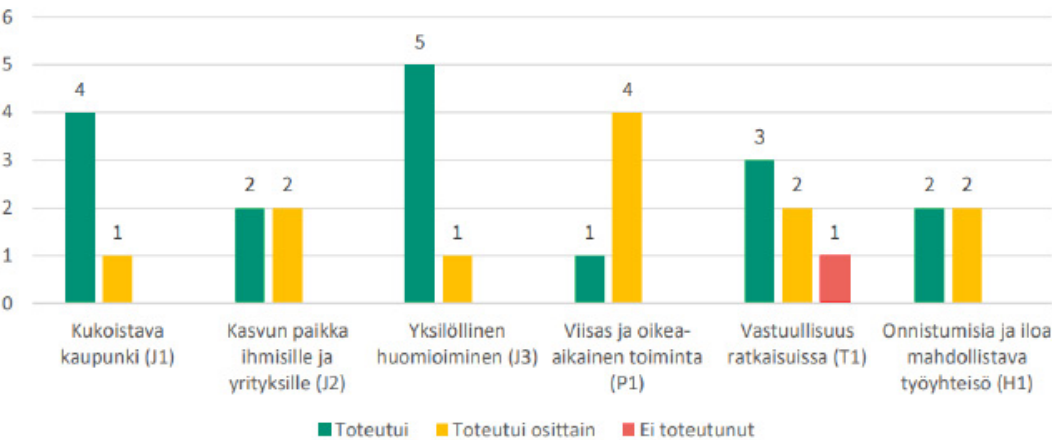
Kuntalain mukaan kunnalla on oltava strategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Strategia on valtuuston keskeisin väline kunnan johtamisessa. Strategia mm. ohjaa talousarvion ja taloussuunnitelman laatimista. Strategia tulisi päivittää kerran valtuusto-kaudessa ja toteutuneen toiminnan strategian mukaisuuden arvioiminen on yksi tarkastuslautakunnan lakisääteisiä tehtäviä. Strategiaassa tulee määritellä

kaupungin visio, arvot ja strategiset painopistealueet. Painopistealueiden tulee sisältää strategiset tavoitteet, joille annetaan lähtö- ja tavoitetasot. Näitä strategisia tavoitteita toteutetaan valtuuston vuosittain asettamalla sitovilla tavoitteilla ja tavoitteiden toteutumisesta arvioidaan asetetuilla mittareilla.

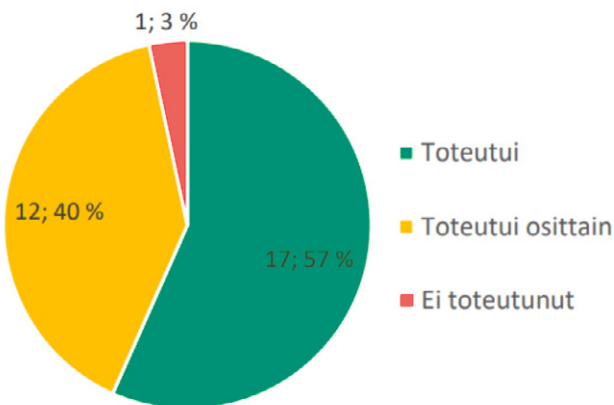
Kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.6.2022 kokouksessaan kaupungin arvot, mission, vision ja painopisteet. Kesän ja syksyn 2022 aikana valmisteltiin poliitikkojen ja viranhaltijoiden tiiviissä yhteistyössä strategiakarttaa. Strategiakartassa on neljä näkökulmaa, strategiset päämäärät sekä päämäärien mitta-ristot lähtö- ja tavoitetasoineen. Sitovat, nelivuotiset tavoitteet asetettiin vuosille 2023–2026 osana talousarviota 2023 ja taloussuunnitelmaa 2023–2026.

Arviointi

Strategisia päämääriä toteuttavien sitovien tavoitteiden toteutuminen vuonna 2024

Kaupunkistrategian 30 sitovaa tavoitetta toteuman mukaan

Kaupunkistrategian neljään näkökulmaan kirjatut strategiset päämäärät (kuusi kappaletta) kuvataan koodeilla seuraavasti: J1-J3: Järvenpääläiset, H1: Henkilöstö, P1: Prosessit ja T1: Talous ja vaikuttavuus.

3.1. Strategisten tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunta on arvioinut kaupungin toimintaa valtuustossa hyväksytyjen strategian ja sitovien toiminnallisten tavoitteiden pohjalta. Kullekin sitovalle tavoitteelle asetetaan vuosittain käyttösuunnitelmissa strategisia toimenpiteitä. Viranhaltijat ovat arvioineet sitovien tavoitteiden toteumaa siitä näkökulmasta, miten käyttösuunnitelman toimenpiteet on saatu kuluvaan vuoden aikana

toteutettua. Toteumat on merkitty strategiakortteille värein. Strategiakorttien päämäärämittareiden luettavuutta helpottaisi, jos tavoitetasot olisi määritelty kaikille strategiakauden vuosille, ei vain tavoitteeksi 2026 ja 2030.

Strategisista sitovista tavoitteista 57 % on toteutunut kokonaan, 40 % oli toteutunut osittain ja 3 % ei toteutunut lainkaan. Kaupungin toimintakertomuksessa todetaan ”Strategiakartan neljästä näkökulmasta ”Järvenpääläiset”-näkökulmassa (J1-J3) onnistuttiin

parhaiten ja se sisälsi eniten toteutuneita tavoitteita suhteessa ei toteutuneisiin.”

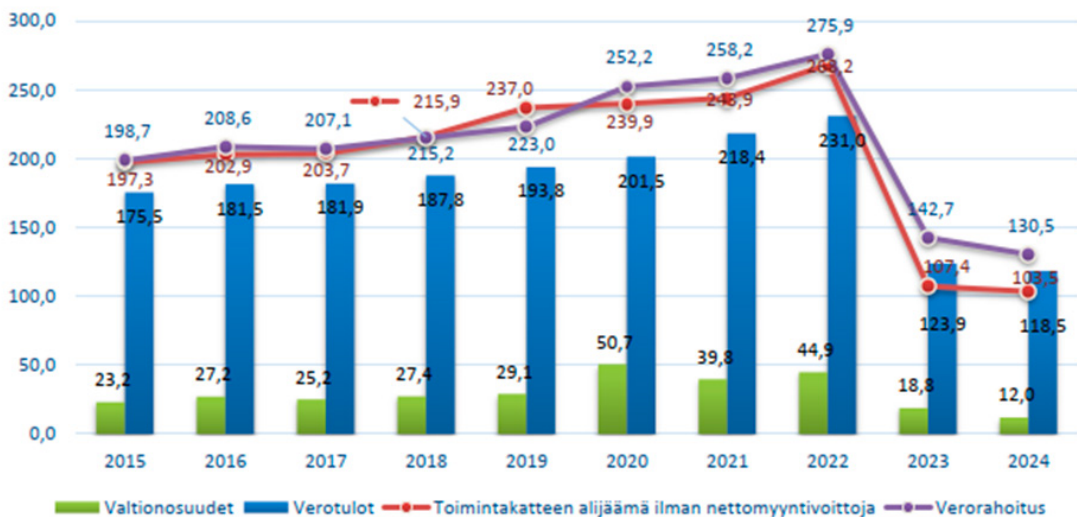
Strategisten sitovien tavoitteiden 57 % toteumaa ei kuitenkaan voi pitää erityisen hyvänä.

3.2.1. Kaupungin talous

3.2.2 Tilikauden taloudelliset toteumat

Järvenpään kaupunginvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 13.6.2022 § 47 kaupunkistrategian arvot, mis-

Verorahoitus ja toimintakatteen alijäämä ilman nettomyyntivoittoja, Me

sion, vision ja painopisteet. Järvenpäässä strategiset päämäärät ovat Kuntalain (KL §37) hengen mukaisia toiminnan pitkän aikavälin tavoitteita, joita arvioidaan ja seurataan. Yhtenä strategisten päämäärien (J1-H1) yhteisistä painopisteistä on talous ja vaikuttavuus (TA 2024). Talouden osalta strategista tavoitetta T1 on luonnehdittu seuraavasti: ”Kaupungin talous on tasapainossa – Teemme vastuullisia päätöksiä ja investointeja tulevaisuuteen”.

Vuoden 2024 taloutta ohjasi valtuuston hyväksymä nelivuotinen taloussuunnitelma vuosille 2024–2027 sekä vuodelle 2024 laadittu talousarvio. Näihin sisältyivät myös talouden tasapainottamiseksi laaditut sopeuttamistoimet. Tilikauden aikana ei opetuksen- ja kasvatuksen palvelualueella lukuun ottamatta muodostunut rahanmääräisesti olennaisia talousarvioliityksiä.

Järvenpään kaupungin tilikauden tulos muodostui tilikaudella 1,37 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi.

Tämän voidaan nähdä olosuhteisiin nähden positiivisena toteumana. Alkuperäisessä talousarviossa tilikauden tuloksen arvioitiin muodostuvan 3,73 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Muutetussa talousarviossa toteuman arvioitiin olevan vieläkin alhaisempi, yhteensä 4,58 miljoonaa euroa alijäämäinen.

Toimintatuottojen toteuma 68,3 miljoonaa euroa ylitti muutetun talousarvion 4,9 miljoonalla eurolla. Vastaavasti toimintakuluissa nähtiin tilikauden osalta reilu 4,1 miljoonan euron ylitys. Toimintatuottojen positiivista toteumaa selittivät sijoitusluvut, hanke- ja TE-valmistelun avustukset sekä kotouttamiskorvaukset. Toimintakulujen osalta osa ylityksestä selittyy taloussuunnittelun budjetoinnin valinnoilla, mutta esimerkiksi opetuksen ja kasvatuksen palvelualueella nähtiin toistuvaksi muodostunut talousarvioliitytys, joka tämän vuoden osalta valtuustoon nähden sitovalla toimintakatteen tasolla oli muutettuun talousarvioon nähden 2,47 miljoonaa euroa.

Alkuperäiseen talousarvioon nähden ilman lisätalousarvioita ylitystä olisi muodostunut yhteensä 3,52 miljoonaa euroa. Muita rahanmääräisesti olennaisia talousarvion ylityksiä ei tilikaudella muodostunut.

Kaupungin tilikauden positiivista tulosta edesauttoi lisäksi kaupunginvaltuuston vuosille 2024–2027 kohdistuva investointiohjelmapäätös (4.3.2024 § 4), jolla karsittiin 15 miljoonaa euroa aikavälille kohdistuvista investoinneista. Investointien karsinnat kevensivät kulupuolta investointien- ja niiden rahoituskulujen jäädessä toteutumatta. Käytännössä investointilainojen korkokulut sekä poistot jäivät karsintojen myötä toteutumatta. Investointien tarpeen ei kuitenkaan nähdä poistuvan vaan karsintaratkaisulla investointitarvetta siirretään ensisijaisesti tulevaisuuteen. Osaltaan positiiviseen tulokseen vaikuttivat myös talousarviota parempana toteutunut verotulojen kertymä, joka johtui kunnallisveron odotettua paremmasta kertymästä.

Vuoden 2024 toimintakatteen alijäämä oli 100 m€. Toimintakatteen alijäämä ilman nettomyyntivoittojen huomioimista laski edellisen vuoden 107,4 m€:sta 103,5 m€:oon. Verotuloja kertyi vuonna 2024 yhteensä 118,5 miljoonaa euroa, mikä on 4,8 % vuoden 2023 kertymää vähemmän. Verorahoituksen muutosta selittävät hyvinvointialueuudistuksen verohäntien pieneneminen sekä taloustilanteen heikkeneminen. Yhteisöveroa kertyi tilikaudella 4,9 m€ ja laskua edellisvuoden 6,4 m€:sta muodostui noin 1,5 m€. Kunnallisveroa kertyi 94,7 m€, laskua vertailuvuoteen muodostui 4,1 m€. Muista poiketen

kiinteistövero puolestaan nousi noin 0,3 m€ toteuman ollessa 18,9 m€. Valtionosuuksia kertyi yhteensä 12,0 m€, joka on 6,8 m€ (36,2 %) edellistä vuotta vähemmän. Seuraavassa kuviossa esitetään verorahoituksen ja toimintakatteen alijäämän kehitys vuosina 2015–2024.

Kysymys: Onko OPKA:n talousarviolityksien osalta kyseessä johtamiseen ja kulojen hallintaan painottuva haaste vai ovatko palvelualueen määrärahat arvioitu talousarvion valmistelussa realistisia toteutuvia optimistisemmin? Jos talousarviolityksiin liittyy odottamattomia kuluja, joita suunnitteluvaiheessa ei ole voitu ottaa huomioon, vastausta toivotaan täydentävän näiltä osin.

Suositus: Talousarviopoikkeamat sekä määrärahojen muutokset tulisi Kuntaliiton suosituksen (2022) mukaan esittää valtuustolle talousarviovuoden aikana. OPKA:n osalta palvelualueelle myönnettiin muutetussa talousarviossa lisämäärärahaa vielä joulukuussa, josta huolimatta ylitys muodostui merkittäväksi. Talousarviopoikkeamien osalta suositellaan, että merkittävät poikkeamat tuodaan valtuuston käsiteltäviksi hyvissä ajoin tilikauden aikana.

Suositus: OPKA:n kohdalla olisi syytä tarkastella toistuvien talousarviolitysten syitä ja parantaa taloussuunnittelua tukevaa ennustettavuutta palvelualueen osalta. Talousarviolityksestä seuraaville vuosille siirtyvän alijäämän kattamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

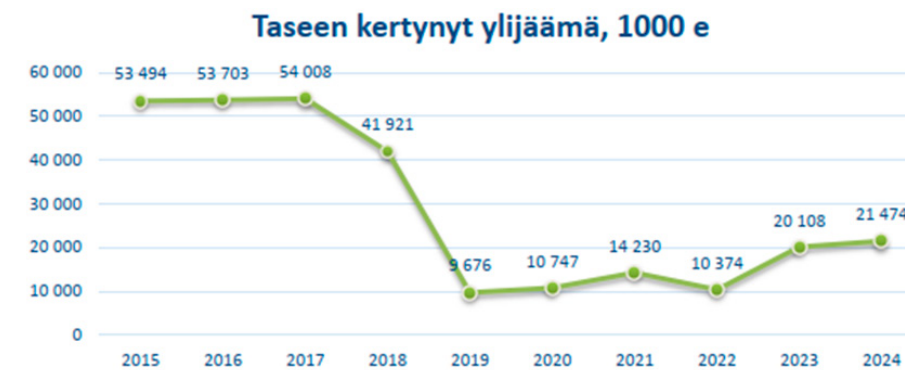
Tunnusluku	Raja-arvo	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TP 2024
A: Taseen yli-/alijäämä, M€	0	14,2	10,4	20,1	21,5
B: Kuntakonsernin yli-/alijäämä, €/asukas.	-1000 (-500)	126	38	235	197
C1: Kuntakonsernin vuosikatteen ja poistojen suhde, %	alle 80	114,8	88,5***	127,2	95,2
C2: Kunnan tuloveroprosentti, %	9,47	20,25	20,25	7,61	7,60
C3: Kuntakonsernin lainakanta ja vuokravastuut, €/asukas *	12 099	10 888	11 661	10 492	10 398
C4: Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate**	alle 0,8	0,8***	0,6	0,8***	0,7

* Vuoden 2023 kuntakonsernien keskiarvo (VVM, 2024)

** (vuosikate + korkokulut) / (korkokulut + lask.lainanlyhennykset)

*** Kriisikuntakriteerien ”keltaisten valojen” raja-arvot:

1. Kuntakonsernin kertynyt alijäämä, B peräkkäisinä vuosina vähintään 500 €/asukas.
2. Kuntakonsernin vuosikate, C1 suhteutettuna poistoihin on alle 100 %.
3. Kunnan tuloveroprosentti, C2 on 1,5 prosenttia yli keskimääräisen tuloveroprosentin.
4. Kuntakonsernin lainat ja vastuut, C3 on 25 % yli keskimääräisen.
5. Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate, C4 on alle 1,0.

nojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla

4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

3.2.3. Kriisikuntakriteerit

Kuntalain 118 §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely (nk. kriisikuntamenettely) voidaan jatkossa käynnistää, jos kohdat A ja B täyttyvät, tai kohdan C kaikki kohdat täyttyvät.

- A. jos kunta ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää kuntalain 110 §: 3. momentissa säädettyssä määräajassa (poikkeamasaännös kuntalain 110 § a)
- B. jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa

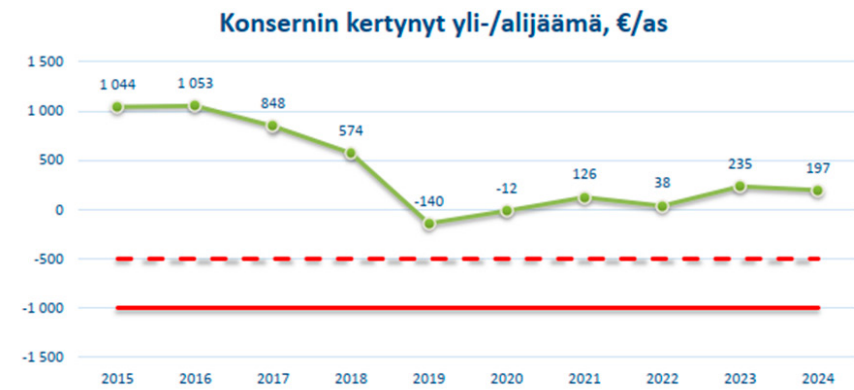
TAI

C. jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahdena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

1. kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %;
2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräinen määrän vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;

Tarkasteltaessa Järvenpään kaupungin tilikauden toteumia 2024 suhteessa kuntalain mukaisiin erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyyn johtaviin kriteeritereihin, voidaan todeta, että kaupungin talouden tasapainottomuuden seurauksena kaupunki ei ylitä asetettua kriteeristöä menettelyn käynnistämiseen. Kuntalain 118 §:n mukaisista kriteereistä kaupunki ei täytä **laskennallisen lainanhoitokatte**n hyväksyttyä raja-arvoa 0,8. Toteuma kunnalla on 0,7. Yllä on esitetty arviot kunnan talouden tunnuslukujen tilanteesta edeltävän taulukon mukaisessa järjestyksessä.

Arvio kaupungin yli/alijäämästä talousarviokaudella 2024–2028	1000 euroa
Edellisten tilikausien ylijäämä	20,108
Tilikauden ylijäämä 31.12.2024	1,366
Ylijäämät yhteensä 31.12.2024 (Tilinpäätös)	21,474
Talousarvio 2025 ylijäämäarvio	335
Taloussuunnitelma 2026 ylijäämäarvio	495
Taloussuunnitelma 2027 ylijäämäarvio	2,299
Suunnitelma 2028 ylijäämäarvio	6,125
Ylijäämät 2025–2028 yhteensä	9,254
Arvio kaupungin yli/alijäämästä 31.12.2028	30,728

Kunnan taseeseen kertynyt ylijäämä oli tilikaudella 2024 21,47 miljoonaa euroa. Tilikauden positiivisen tuloksen myötä ylijäämä kasvoi 1,37 miljoonaa euroa.

Kaupungin ylijäämän kehitystä on tarkasteltu tilinpäätösvuodelta 2024 sekä suunnitelmavuosien 2025–2028 osalta seuraavassa taulukossa. Ylijäämät yhteensä 31.12.2024 käytetyt luvut ovat kaupunginhallituksen 25.3.2025 § 86 hyväksymästä tilinpäätöksestä. Talousarvio ja taloussuunnitelman ylijäämäarvoina on käytetty kaupunginvaltuustossa 11.11.2024 § 75 hyväksytystä talousarvios- ta 2025 ja taloussuunnitelmasta 2025–2028.

Kaupungin kumulatiivinen ylijäämä tilikauden 2024 lopussa on 21,474 milj. euroa. Nykyisen tilikauden tulos kerrytti taseen ylijäämää 1,37 miljoonalla eurolla. Ylijäämä ennen vuoden 2023 verohäntiä oli vain 10,37 milj. euroa. Seuraavien tilikausien osalta on toteutetuista

säästötoimista huolimatta olemassa todellinen mahdollisuus, että kaupungin talous muodostuu alijäämäiseksi.

Kriisikuntakriteerien toinen tunnusluku on kuntakonsernin ylijäämän kertyminen asukasta kohti. Konsernin yli-/alijäämä kuvastaa, kuinka yli tai alijäämäinen kunta on konsernin tasolla, johon peruskunnan lisäksi kuuluvat myös tytäryhtiöt sekä osakkuusyhtiöt. Seuraavassa kuvaajassa on esitetty konsernin yli-/alijäämän kehitys per asukas vuosina 2015–2024.

Konsernin ylijäämän kehitys kääntyi laskusuuntaiseksi vuoden 2023 positiivisen kehityksen jälkeen. Konsernin alijäämä tilikaudella oli -1,7 M€. Konsernin kertynyt ylijäämä laski vuonna 2024 9,2 miljoonaan euroon, kun se edellisenä vuonna oli vielä 10,9 miljoonaa euroa. Konsernin alijäämäiseen tulokseen ei ole löydetävissä

yksittäistä syytä. Konsernin kertynyt alijäämä asukasta kohden vuonna 2024 oli 197 €/as ja edellisellä vuonna 235 €/as ylijäämäinen. Kriisikuntakriteerien mukainen arviointimenettely voidaan käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa. Lyhyellä aikavälillä kaupungin talous pysyy kriteerin yläpuolella. Konsernin kertynyt ylijäämä on kuitenkin varsin vähäinen, ja ylijäämäisyyteen kohdistuu haasteita, kun karsittuja investointeja aletaan tulevana tilikautena toteuttamaan.

Seuraavassa taulukossa on esitetty vuoden 2024 tilinpäätösten kunnan ja kuntakonsernin taseen ali/ylijäämä lähikunnissa (Tutkihailintoa.fi, KKOTR ja KKNR-raportointi 2024, 2025).

Taulukossa esitetyn vertailun osalta voidaan nähdä, että taseen kertyneen ylijäämän osalta Järvenpään kaupungin tilanne on huomattavasti haastavampi vertailuun valittuihin lähikuntiin nähden. Tämä on asettanut ja asettaa kunnan talouden sekä erityisesti investointien suunnittelulle haasteita.

Kaupungin taseasemaa kuvaavista keskeisistä tunnusluvuista **omavaraisuusaste** 17,9 % heikkeni vertailuvuodesta 0,3 %. Valtio- ja kuntatilan tilastotiedon perusteella vuoden 2023 omavaraisuusasteen keskiarvo Manner-Suomessa oli 62 %. Hyvän tavoitetasona voidaan pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee merkittävän suurta velkarasitetta. Järvenpään velkämäärän ja siitä aiheutuvien kustannusten osalta yleisen taloudellisen tilanteen ajama korkotason lasku on myönteinen kehityskulku.

Muista tasetta kuvaavista tunnusluvuista konsernin **suhteellisen velkaantuneisuuden** 235,3 % on kasvanut vertailuvuodesta 12,1

%.

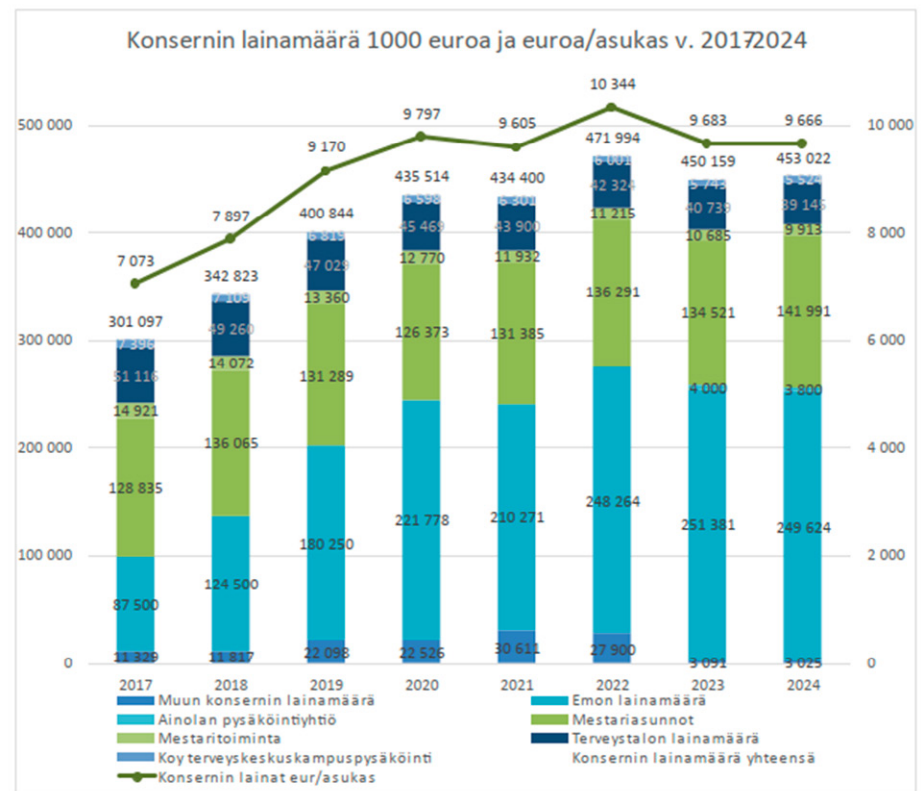
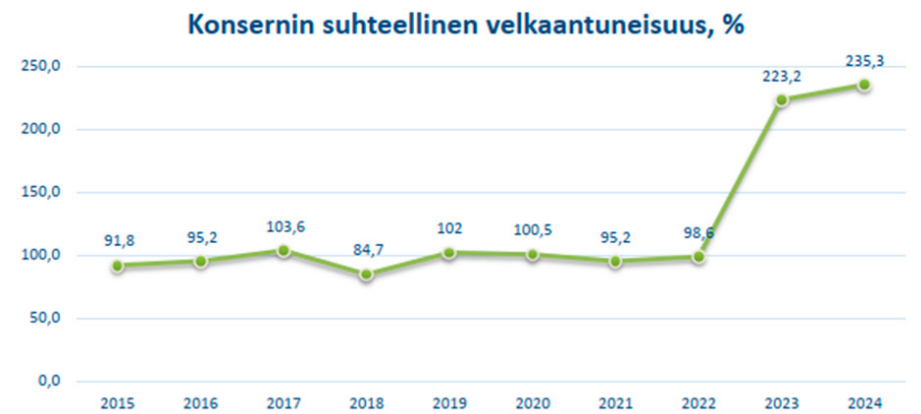
Tunnusluku on ollut koko tarkastelujakson huomattavan korkea ja 2023 vuoden poikkeuksellinen kasvu selittyy hyvinvointialueiden rahoitusratkaisulla. Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käytötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Näin ollen vieraan pääoman takaisinmaksuun tarvittaisiin lähes 2,5 vuoden käytötulot. Seuraavassa kuviossa on esitetty konsernin suhteellinen velkaantuneisuuden (%) kehitys vuosina 2015–2024.

Seuraavasta kuviosta ilmenee, että kuntakonsernilla on velkaa vuoden 2024 lopussa yhteensä 453 miljoonaa euroa, josta kunnan lainamäärä 250 miljoonaa euroa. Kuviossa on esitetty lainasalkun muodostuminen. Konsernin lainamäärä kasvoi vuoden aikana 2,9 miljoonaa euroa. Kaupungin lainamäärä väheni 0,7 miljoonaa euroa.

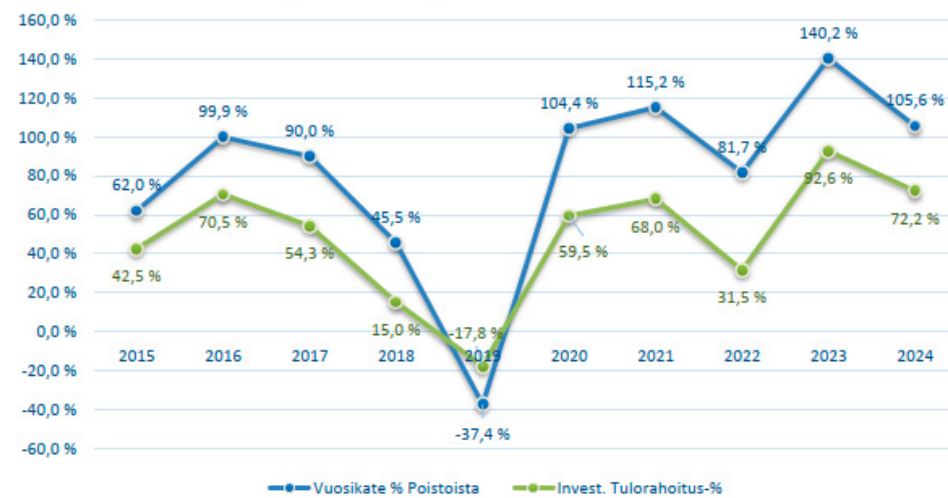
Korkokulut kasvoivat korkomarkkinatilanteen muutoksen takia kaupungin osalta yli 5,5 miljoonalla eurolla ja koko konsernissa 8,4 miljoonalla eurolla. Järvenpään laina- ja investointitasoilla koronousujen vaikutukset heijastuvat välittömästi tulokseen ja tulevat vaikeuttamaan ylijäämäisten tulosten aikaansaamista. Lainamäärän kasvu nykyisellä korkotasolla luo merkittävän lisäriskin talouden tasapainolle. Vanhan lainan takaisinmaksu joudutaan rahoittamaan korvaavalla lainanotolla. Konsernin heikko lainanhoitokyky (kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate on konsernissa 0,8) sekä korkea lainamäärä lisää merkittävästi riskiä talouden tasapainottamiseen.

Konsernin lainanhoitokate kuvaa, kuinka suuri osuus vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksusta voidaan kattaa tulorahoituksella eli se kuvaa konsernin kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Käytännössä voidaan todeta, ettei kuntakonsernin lai-

	Kunta 2024, milj. euroa	Kunta 2024, euroa/asukas	Konserni 2024, milj. euroa	Konserni 2024, euroa/asukas
Hyvinkää	49,0	1041	98,6	2095
Järvenpää	21,5	455	9,2	196
Kerava	88,1	2272	131,7	3397
Mäntsälä	74,2	3535	49,3	2349
Nurmijärvi	68,4	1510	130,6	2883
Sipoo	45,3	1964	80,8	3506
Tuusula	63,8	1519	90,7	2160
Vihti	36,6	1272	54,7	1904

Vuosikate/poistot-% ja investointien tulorahoitus-%

noista aiheutuvia kuluja ei saada katettua tulorahoituksella, vaan osa kuluista joudutaan kattamaan realisoimalla kunnan varoja. Järvenpään kaupungin osalta **konsernin lainanhoitokate** oli vuonna 2024 0,7. Kuntalain 118 §:n mukainen raja-arvo on 0,8. Näin ollen voidaan, että Järvenpää täyttää lainanhoitokatteen osalta kriteerin erityisen vaikean taloudellisen aseman mukaisen tunnusluvun arviointimenettelyyn joutumiselle. Yksittäisenä tunnuslukuna tämä ei kuitenkaan riitä arviointimenettelyyn käynnistämiseksi, vaan vaatii muiden kuntalain 118 §:n kriteerien täyttymistä. Muut tunnuslukukriteerit eivät tilikaudella täytyneet.

Kuntakonsernin **lainakanta ja vuokravastuut** olivat tilikaudella kokonaisuudessaan 487,3 miljoonaa euroa. Laskua edellisvuoteen muodostui 0,47 miljoonaa euroa. Lainojen osalta tulee huomioida, että investointien lykkääminen myös hetkellisesti keventää lainojen aiheuttamaa painetta rahoituskulujen jäädessä toteutumatta. Lainakanta ja vuokravastuut tunnuslukua myös parantaa lainojen nostamatta jättäminen. Kriisikuntakriteerien osalta matkaa tunnusluvun raja-arvoon kuitenkin on vielä jäljellä.

Arvio: Järvenpään kaupungin osalta ns. kriisikuntakriteerit eivät täyty erityisen vaikeassa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyn osalta (pl. Kuntakonsernin laskennallinen lainanhoitokate).

3.2.4. Talouden ja investointien tasapaino

Järvenpään kaupunginvaltuuston hyväksymässä strategiassa määriteltyjen tavoitteiden mukaisesti kaupungin talous tulee olla tasapainoinen ja tulevaisuuteen investoida. Järvenpään kaupungissa investointien toteuttamista haastavat voimakkaasti heikko oma-varaisuusaste, matalat taseeseen kertyneet ylijäämät sekä vaikea rahoitustilanne. Seuraavassa kapaleessa käsitellään kaupungin talouden tasapainon ja investointien suhdetta. Investointien toteutumista ja suhdetta strategiaan on käsitelty luvussa Investoinnit ja hankinnat.

Investointien tulorahoitus-% laski 72,2 prosenttiin vertailuvuoden 92,6 %: prosentista. Laskua muodostui 20,4 prosenttiyksikköä. Tunnusluku kuvaa sitä, kuinka suuri

osuus toteutetuista investoinneista on saatu rahoitettua kunnan tulorahoituksella. Investointien osuudesta huomioidaan pois ulkopuolisilta saadut rahoitusosuudet. Tunnusluvun ja 100 prosentin osoittama erotus on jäänyt rahoitettavaksi käyttöomaisuuden myynnillä, lainarahoituksella tai vähentämällä kassavarajoja.

Vuosikatteen määrä suhteessa poistoihin heikkeni vertailuvuodesta. Tilikauden toteumaksi muodostui 105,6 % vertailuvuoden toteuman ollessa 140,2 %. Kun tunnusluku saa 100 % ylittävän arvon, on tuloslaskelman osoittama vuosikate riittänyt kattamaan kunnan kuluvan käyttöomaisuuden kulumisen, jota osoittavat tilikauteen kohdistuvat poistot.

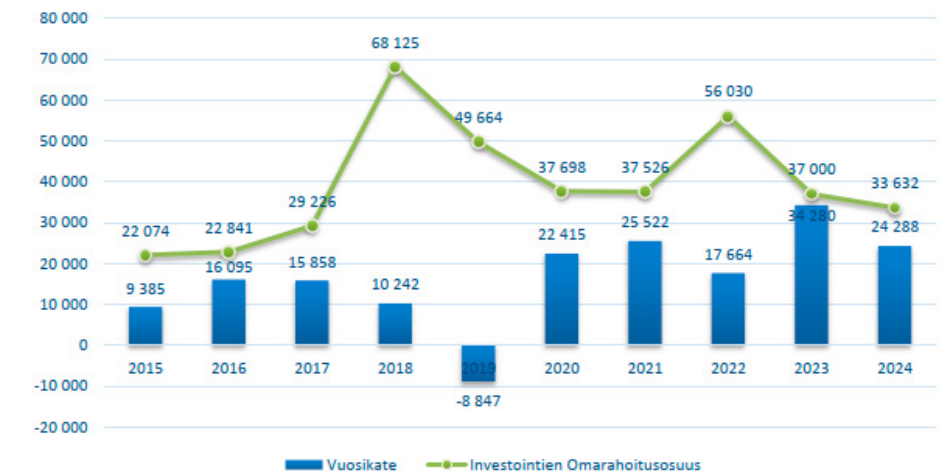
Alla esitetyn vuosikatteen ja investointien omarahoituksen suhdetta esittävä kuvaaja kuitenkin osoittaa, että uusien investointien kattamiseen tilikauden toteuman mukainen vuosikate ei pelkästään riitä. Huomionarvoista kuitenkin on, että investointien omarahoitus on selkeästi paremmin suhteutettu vuosikatteen kuin taulukossa esitettyjen vertailuvuosien keskiarvo.

Kaupungin lainakanta 31.12.2024 oli 254,1 M€. Lainaa/asukas on 5.421 euroa, kun vuonna 2023 oli 5480 euroa/asukas. Valtiokonttorin

tilaston (Valtiokonttori, 2024) mukaan vuonna 2023 Manner-Suomen keskimääräinen lainakanta per asukas oli kunnissa 3.368 euroa.

Arvio: Kaupungin toimintatuotot kasvoivat vertailuvuodesta hieman toimintakuluja voimakkaammin, joka vähensi talouden alijäämää toimintakatteen tasolla. Vuosikatteen osalta verotulojen supistuminen ja korkokulujen kasvu laskevat ylijäämää vertailuvuodesta. Kaupungintalous on toiminnan ja investointien rahavirtaa tarkasteltaessa jäänyt negatiiviseksi 2010-luvulta lähtien. Viiden vuoden kertymä toiminnan ja investointien rahavirralla on 53,7 miljoonaa euroa negatiivinen tilikauden osuuden ollessa 4,9 miljoonaa euroa. Rahoitus ei näin ollen ole riittänyt lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä kattamaan investointi- ja toimintamenoja. Lyhyellä- ja keskipitkällä aikavälillä suuri lainakanta aiheuttaa merkittäviä haasteita investointien toteuttamiselle, jota indikoi suuri lainakanta sekä investointisuunnitelmaan tehdyt kavennukset. Suuren lainakannan kannatteleminen on kaupungin talouden merkittävimpiä haasteita huomioiden taseaseman heikkouden ja tulorahoituksen kaventumisen, johon osaltaan vaikuttaa valtion rahoituksen supistuminen ja heikko suhdannetilanne.

Vuosikate ja investointien omarahoitus, 1000 e

Kaupungin lainat ja investointien omarahoitusosuus, €/asukas

Suositus: Talouden suunnittelun osalta tulee edelleen ottaa huomioon vaikutus kriisikuntakriteerien täyttymiselle. Erityistä huomioita suunnittelussa tulee kiinnittää toiminnan ja investointien rahavirran keskipitkän aikavälin tasapainottamiseen, investointiohjelman suhteuttamiseen kaupungin tulorahoituksen

kehitykseen ja menorakenteeseen sekä lainakan-
nan hallintaan ml. riittävä lainojen korkosuojaus. Tulopuolella maanmyynnistä, maanvuokrista ja maankäyttökorvauksista saatujen tulojen kertymistä tulee aktiivisesti edistää. Esitetty suositukset tukevat strategian mukaisesti T1-strategiavoitteen toteutumista.

KUVA: JÄRVENPÄÄN KAUPUNKI

3.3 Investoinnit ja hankinnat Investointien suunnittelu ja toteutus

Kaupungissa on vuosittain päivitettävä investointiohjelma, jossa määritellään seuraavan kymmenen vuoden investointisuunnitelma. Investointiohjelman pohjana käytetään väestöennusteen, markkinatilanteen sekä toimintaympäristötietojen tarkastelua ja toteutus vaatii eri palvelualueiden yhteistyötä. Ohjelmakauden kolmen ensimmäisen vuoden eli nk. toteutus-/rakentamisvaiheen aikana toteutettavista hankkeista on pääosin olemassa jo varsinainen investointipäätös, jossa on mää-

ritelty hankkeen kokonaisuudet ja hankkeen aikataulus. Kaupungin investointimenot vuonna 2024 olivat 28,8 miljoonaa euroa, mikä oli 5,5 miljoonaa euroa vähemmän kuin talousarviossa. Investointimenot jakautuivat seuraavasti: maa- ja vesialueet 1,899M€, talonrakennus 4,260M€, kunnallistekniikka 10,309M€, osakkeet ja osuudet 1,898M€, irtaimisto- ja ICT 1,246M€, kehitysinvestoinnit 0,094M€ sekä liikuntapaikat 9,127M€. Investointiohjelmaa päivitetäessä näihin toteutus-/rakentamisvaiheen hankkeisiin ei yleensä kohdistu muutoksia pl. tarvittavia määrärahojen siirtoja vuodel-

ta toiselle. Hankkeille edellisen talousarviopäätöksen yhteydessä hyväksytty määräraha siirretään tarvittaessa käyttämättä olevaa määrärahaa seuraavalle vuodelle, jotta hanke saadaan valmiiksi. Kaupunginvaltuusto teki investointiohjelmaan vuosille 2024–2033 karsintoja vielä maaliskuussa 2024. Tehtyjen karsintapäätösten myöhäisen ajankohdan vuoksi jo päätettyjä investointeja ei toteutettu täysimääräisesti, joten investoinnit alittivat niille varatut määrärahat. Tilinpäätöskertomuksen mukaan päätöksillä on ollut myös toiminnallisia vaikutuksia, kun resurssia on sitoutettu keskeneräisiin hankkeisiin, mikä vaikuttaa

Sitovat toiminnalliset tavoitteet 2024–26 ja niiden toteuma

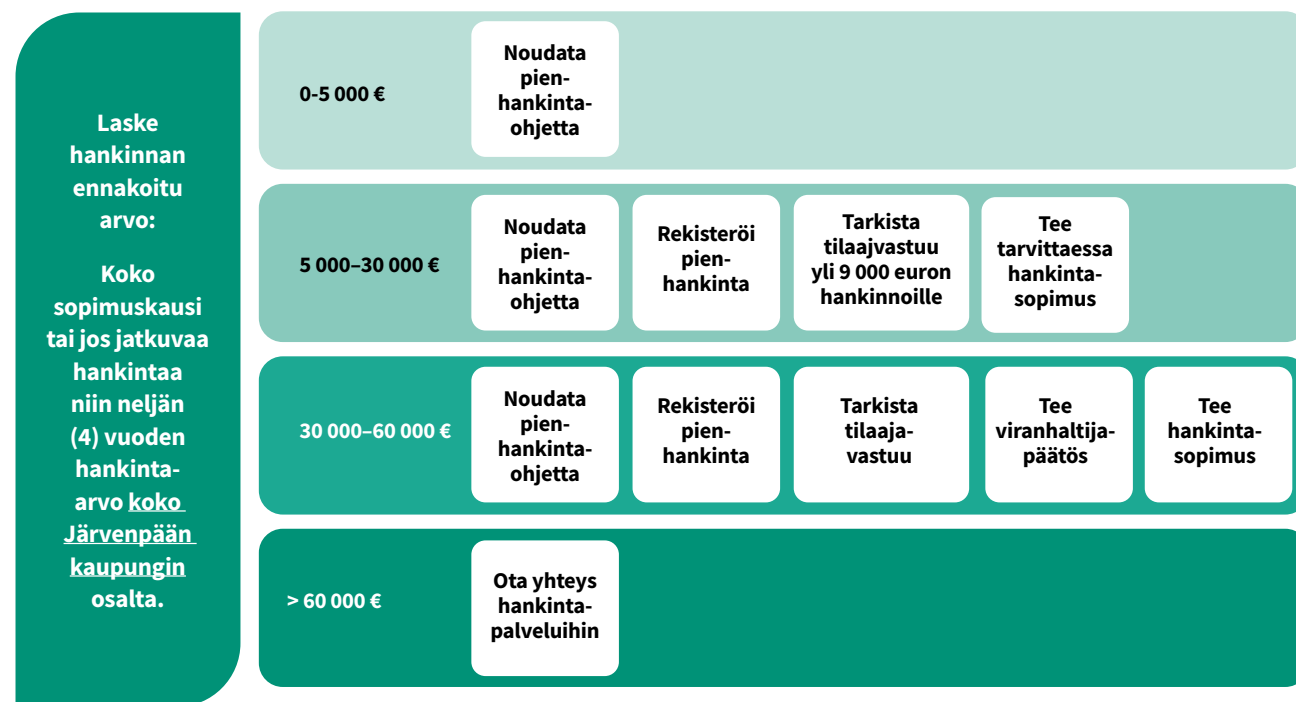
Päämäärä	Valtuustoon nähden sitovat strategiset tavoitteet 2023-26	Lautakuntaan nähden sitovat strategiset tavoitteet 2023-26	Toteutumaennuste	Toteutetut toimenpiteet ja perustelut poikkeamille
T1	Kaupungin tilaomistukset perustuvat laadittavaan kiinteistöohjelmaan.	Pitkän aikavälin kiinteistöohjelman laadinta aloitetaan. Ohjelma huomioi kaavoitustilanteen, kiinteistö- ja tilakokonaisuuden sekä palvelualueiden palveluverkkosuunnitelman.	3	Kiinteistöohjelman laadinta on siirretty toteutettavaksi vuonna 2025.
	Tilatehokkuus paranee.	1) Järvenpään kaupungilla on käytössä yksi keskitetty tilavarausjärjestelmä vuoden 2024 aikana. 2) Tilojen käyttäjäorganisaatiot vastaavat hallinnassaan olevien tilatietojen ylläpidosta ja oikeellisuudesta tilahallintajärjestelmässä	2	Isossa kuvassa tilatehokkuustavoitteiden saavuttaminen ei toteudu, sillä oleellisimmin tilatehokkuutta parantavien palveluverkkosuunnitelman mukaisten toimenpiteiden edistäminen on kaupunginhallituksen päätösten myötä osin pysähtynyt. Palveluverkkosuunnittelun yhteydessä tulee uudelleenarvioida, onko tilatehokkuus yhä tavoitteena. 1) Tilavarausjärjestelmän käyttöönotto viivästyy 1Q25 loppuun. 2) Toimintamallia on vakiinnutettu ja sitä kehitetään edelleen Mestari-toiminnan kanssa tehdyn uuden palvelusopimuksen käyttöönoton myötä (isännöintimalli).

myös tulevien investointien käytössä oleviin rakennustoiminnan resursseihin. Lähiliikuntapaikkainvestoinneista aiheutuneita käyttötalouden kuluja ei ole kaikilta osin otettu huomioon investointisuunnitteluvaiheessa. Järvenpään strategiakartan yhtenä päämääränä on vastuulliset päätökset ja investoinnit tulevaisuuteen (T1). Investointien karsinnalla on saavutettu strategian mukaista taloudellista vastuullisuutta etenkin lyhyellä aikavälillä. Pitkällä aikavälillä karsintojen vaikutuksia on kuitenkin vaikeampi arvioida ja erityisesti, kun tavoitellaan strategiakartan muita päämääriä, esimerkiksi karsintojen oikea-aikaisuutta (P1), voidaan niitä arvioida vasta jälkikäteen. Investointikarsintojen vaikutuksia strategiaan päämääriin on arvioitu päätösten yhteydessä ja investointien lykkäämisillä on arvioitu olevan negatiivisia vaikutuksia monilla painopistealueilla. Valtuustoon nähden sitova tavoite tilatehokkuuden parantamiseksi ei ole päässyt toteutumaan kar-

sinoista johtuvien, tilankäytön tehostamista tavoitteleiden palveluverkkosuunnitelman mukaisten hankkeiden keskeytymisestä johtuen (kuva). Kehitysinvestoinneissa tiedolla johtamisen projektiin myönnettiin vuoden aikana lisämäärärahaa. Hanke on kuitenkin viivästynyt merkittävästi ja vuonna 2024 määräraha jäi käyttämättä reilu kolmasosa. Tiedolla johtamisen hallintamallin jalkauttaminen on aloitettu vuoden 2024 aikana. Tiedolla johtamiseen panostaminen on strategiakartan P1-päämäärän mukaista ja tukee myös muiden strategisten päämäärien toteutumista. Merkittävimpinä investointeina vuoden 2024 aikana valmistuivat Keskusliikuntapuisto ja Kyrölän päiväkodin muutoshanke. Keskusliikuntapuiston valmistuminen mahdollistaa kaupunkilaisten liikkumisen edistämistä. Kyrölän päiväkodissa on otettu huomioon muuntojoustavuus, käyttäjälähtöisyys ja ympäristöystävällisyys, jotka kaikki tukevat strategisten päämäärien toteutumista.

Arvio: Tarkastuslautakunta näkee hyvänä asiana, että tätä arviointikertomusta laadittaessa arviointikertomuksen 2023 vastineissa mainittu talonrakennuksen investointihankkeiden suunnitteluohjeiden laatiminen on käynnistymässä.

Suositus: Investointi- ja talousarviosuunnittelussa tulee ottaa huomioon investointien aiheuttamat vaikutukset käyttötalouteen, jotta mahdolliset kustannusten nousut pystytään ennakoimaan jo suunnitteluvaiheessa.

Hankinnat ja sopimukset

Hankinnat ovat kaupungin taloudessa merkittävä kuluerä. Laadukkaasti toteutetut kilpailutukset tuottavat laadukasta kaupunkiympäristöä, asumista ja palveluja ja toisaalta yhteisten varojen tehokasta käyttöä. Järvenpään kaupunki kilpailuttaa hankintansa noudattaen julkisia hankintoja koskevaa hankintalakia ja kaupungin voimassa olevia hankintaohjeita. Vuoden 2023 alussa käynnistetty hallintosäännön kokonaisuudistus saatiin päätökseen uuden hallintosäännön astuessa voimaan 1.7.2024. Uudistuksen myötä hallintosääntöön sisällytettiin paljon uusia kirjauksia, mm. hankintoihin ja otto-oikeuden prosesseihin liittyen, jotka aiheuttavat konkreettisia muutoksia käytänteisiin.

Järvenpäässä kynnysarvon ylittävät hankinnat toteutetaan hankintalain mukaisesti ja kynnysarvon alittavat hankinnat tehdään voimassa olevan pienhankintaohjeistuksen mukaisesti. Ohjeistus edellyttää, että hankinnoissa nou-

datetaan hankinnan suuruudesta riippumatta avoimuuden, tasapuolisuuden ja syrjimättömyyden periaatteita. Tarjouksen ja hankintaa koskevan sopimuksen valmisteluun ja allekirjoittamiseen sekä tuotteen tai palvelun, urakan tarkistamiseen osallistuvan henkilön tulee olla esteetön. Ohjeistusten toteutumista arvioidaan sisäisen valvonnan ja sisäisen tarkastuksen keinoin.

Hyvällä hankintaosaamisella on tärkeä merkitys onnistuneissa hankinnoissa. Hankintapalveluiden tiimi vastaa pääasiassa hankintalain kynnysarvot ylittävistä hankinnoista, mutta toimialoilla tehdään myös hankintoja ja vastataan sopimuksista ja niiden seurannasta.

Kilpailutusten lisäksi sopimusten voimassaolon ja -ehtojen seuranta on tärkeää, jotta tuotteet ja palvelut saadaan sopimuksen ehtojen mukaisesti. Sopimukset tulee kilpailuttaa uudelleen niin hyvissä ajoin, jotta ehdot pysyvät kaupungin kannalta edullisina ja toiminnan kannalta oleellisiin sopimuksiin ei tule katkoksia. Kaupungissa

on käytössä sopimushallintajärjestelmä ja toimittajahallintamalli. Järvenpään kaupungin sopimushallintaa koskeva ohjeistus valmistuu maaliskuuhun 2025.

Arvio: Hankintaohjeiden päivittämistä ja kehittämistä jatketaan säännöllisesti. Hankinnoista vastaavia henkilöitä pidetään päivityksistä ajan tasalla.

Sopimusvalvonnalla varmistetaan veroeurojen vastuullista käyttöä. Palveluntuottajien sopimusvelvoitteiden täyttymistä ja sopimusten tarkoituksenmukaisuutta on seurattava. Kaupungin laaja ulkoistusaste edellyttää ammattimaista sopimusvalvontaa ja toimittajahallintaa. Esimerkiksi vuonna 2024 ilmeni ns. sopimussiivouksessa tilanne, jossa kaksi eri vartiointiyritystä valvoi samaa ti-

600 voimassa olevaa hankintasopimusta

84 M€ hankintoihin vuodessa (2024, sisältäen sekä investoinnit että käyttötalouden)

2024: 27 hankintailmoitusta Hilmassa

laa – toisin sanoen kaupunki maksoi kahdelle taholle samasta, täysin päällekkäisestä palvelusta. Lisäksi selvisi, ettei varsinaista valvottavaa rakennusta enää ollut olemassakaan, sillä se oli purettu. Esimerkki paljastaa kaksi kehitystarvetta: eri tahojen välisessä kommunikoinnissa oli puutteita, ja lisäksi sopimusvalvontaa ei ole tehty riittävän tehokkaasti, että tällainen tilanne oli ylipäättään päässyt kehittymään.

Suositus: Sopimuksia tarkistetaan säännöllisesti vuosittain. Nykyinen useamman vuoden tarkastusväli on liian pitkä. Jonkinlainen sopimushallinnan tarkistuslista voisi olla hyödyllinen.

Epävarmat ajat Euroopassa ja maailmalla jatkuvat, mihin liittyy moninaisia taloudellisia ja toiminnallisia

riskejä. Hankinnoissa ja sopimuksissa varautuminen on keskeinen osa kaupungin riskienhallintaa.

Kaupunginhallitus hyväksyi kaupungin ja Mestaritoiminnan välisen allianssisopimuksen korvaavan palvelusopimuksen kesäkuussa 2024. Uuden sopimuksen mukaan kaupunki tilaa Mestaritoiminta Oy:ltä kiinteistöjohtamisen, ylläpidon ja rakennuttamisen palveluita. Sopimuksen myötä siirryttiin ns. kohdesääntömalliin ja kiinteistöhallinnan kustannuksia pyritään laskemaan mm. ylläpidon hinnoittelua uudistamalla. Sopimuksen mukainen toimintamalli käynnistyi vuoden 2025 alussa.

Tilaaja-tuottajamalli on tapa tuottaa palveluja siten, että julkinen toimija ei palkkaa palvelun tuottajia vaan tilaa palvelut yksityisiltä palveluntuottajilta markkinahintaan tarjousten perusteella ja valvoo ostajana palvelujen laatua. Järvenpään kaupunkikonserni omistaa kokonaan Mestaritoiminta Oy:n. Vaikka Mestaritoiminta onkin yhtiöitetty, se ei ole yksityinen toimija ollessaan kokonaan kaupun-

kikonsernin omistuksessa. Pelkkä tilaaminen kaupungin omistamalta yhtiöltä ei tarkoita markkinahintaa. Myös kaupungin valvoessa nykymuotoisen Mestaritoiminnan tuottamaa palvelua kaupunki tosiasiassa valvoo omaa, vaikkakin yhtiöön eriytettyä toimintaa. Mahdollisista riskeistä tai tilatun palvelun virheestä vastaa lopulta kaupunki, joko suoraan taikka yhtiön omistajana.

Arvio: Hyvä, että kaupungin ja Mestaritoiminnan välinen sopimus on uudistettu. Kustannussäästöjen ja markkinahinnan toteutumista on jatkossa tärkeää seurata. Kaupungin ja Mestaritoiminnan välisen toiminnan tarkoituksenmukaisuutta, riskienhallintaa ja yhteistyörakenteita tulee jatkossakin arvioida kriittisesti.

3.4. Kunta ja konsernipalvelut Yleistä

Tammikuussa 2023 noin 230 kaupunkikonsernin työntekijää muutti Bulevardikortteliin. Uuteen luotiin yhteiskehittelyn kautta toimintamalli, jossa jokaiselle työtehtävälle on paikkansa. Tilat ovat muuntojoustavat, joten työn luonteen muuttuessa tilojen käytötarkoitusta voidaan muuttaa. Tilojen käyttöaste on jäänyt vajaan ja tilankäytön tehostamista suunnitellaan 2024 osana työllisyysalueuudistukseen liittyviä tilatarpeita. Samassa yhteydessä Seutulantalon palvelupisteestä ja Järvenpää-talolla sijainneesta vapaa-ajan palvelupisteestä

luovuttiin ja toiminta keskitettiin Järvenpää-infoon. Hyvinvoinnin palvelualueen vapaa-ajan palvelupisteen sekä kaupunkikehityksen palvelualueen esikunnan henkilöstö siirtyivät konsernipalveluihin.

3.5. Kaupungin henkilöstö ja henkilöstön hyvinvointi

Strategiakorttien sitova tavoite H1 (Onnistumisia ja iloa mahdollistava työyhteisö) toteutui tilinpäätöstietojen mukaan kahden mittarin mukaan aikataulussa, mutta kahden mittarin osalta toteutui osittain vuonna 2024.

Palveluiden mitoitus ja laatutavoitteet, henkilöstön voimavarat ja talouden reunaehdot muodostavat kehikon, jonka mahdollistamis-puitteissa tavoitteena on tyyty-

väinen ja työkykyinen henkilöstö sekä tarkoituksenmukainen organisaatorakenne.

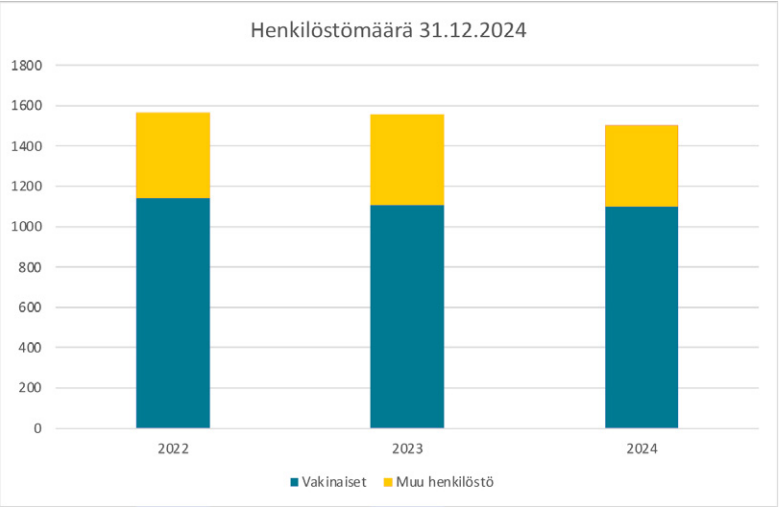
Osaamisen kehittäminen

Koulutussuunnitelman mukaisiin 1–3 päivän pituisiin koulutuksiin henkilöstö on osallistunut vuonna 2024 yhteensä 1345 koulutuspäivän verran, kun osallistumisia oli 787 vuonna 2023. Kasvua on ollut 71 %.

Kaiken kaikkiaan oppimiseen käytetyt tunnit kasvoivat 87 % vuoden takaisesta 8518 tunnista 15900 tuntiin vuonna 2024.

Kaupungin henkilöstön määrä ja henkilöstömenot

Kaupungin henkilöstön määrä on pysynyt edellisen vuoden tasolla, joskin vakinaisen henkilöstön määrä on aavistuksen laskenut ja

Vakainainen henkilöstö	2024	2023	Muutos	Muutos %
Konsernipalvelut ja tilaomistus	76	67	9	13,4 %
Kaupunkikehitys ja käyttöom. myynti	60	67	-7	-10,4 %
Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue	797	805	-8	-1,0 %
Hyvinvoinnin palvelualue	153	151	2	1,3 %
Järvenpään Vesi	15	16	-1	-6,3 %
Yhteensä	1101	1106	-5	-0,5 %

Vakainainen henkilöstö palvelualueittain

Henkilöstömenot 1000 €	2020	2021	2022	2023	2024
Konsernipalvelut	4 424	4 934	5 132	7 721	7 855
Tilaomistus	165	234	249	131	172
Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue	44 878	47 148	48 838	51 750	52 278
Hyvinvoinnin palvelualue	7 587	8 303	8 627	8 738	9 635
Kaupunkikehitys	5 224	5 516	5 162	4 418	4 338
Käyttöomaisuuden nettomyynti			457	382	348
Tarkastuslautakunta					29
Järvenpään vesi	1 069	1 132	1 165	1 176	1 248
Yhteensä	63 347	67 267	69 631	74 316	75 902
Työllistämistuki	-160	-86	-171	-159	-157
Yhteensä	63 187	67 181	69 460	74 156	75 745

*Vertailuvuodet ilman Pelastustoimea ja Keusotea.

määräaikaisen henkilöstön osuus vastaavasti kasvanut. Trendinä, vuodesta 2022 henkilöstön määrä 1565 on sittemmin hitaasti laskenut ja oli 2024 päättyessä 1503 henkilöä.

Suositus: Henkilöstön edustajien osuus sisällytettäisiin jatkossa henkilöstökertomukseen.

Esihenkilötyön kehittäminen

Esihenkilötyötä on kehitetty mm. johtamiskulttuurin, työhyvinvoinnin, valmentavan johtajuuden, työn tuottavuuden parantamiseen sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen. Suunnitteilla on myös esihenkilövalmennusta, missä ei kuitenkaan olisi huomioituna suorituksen johtamista.

Suorituksen johtamisella tarkoitetaan työntekijöiden tavoitteiden asettamista, jatkuvan palautteen antamista ja suoritusten seurantaa. Tavoitteena on varmistaa, että työntekijät tietävät, mitä heiltä odotetaan, saavat tarvitta-

vaa tukea ja voivat kehittyä työssään. Tämä prosessi sisältää myös alisuoriutumiseen puuttumisen ja tarvittaessa korjaavien toimenpiteiden toteuttamisen.

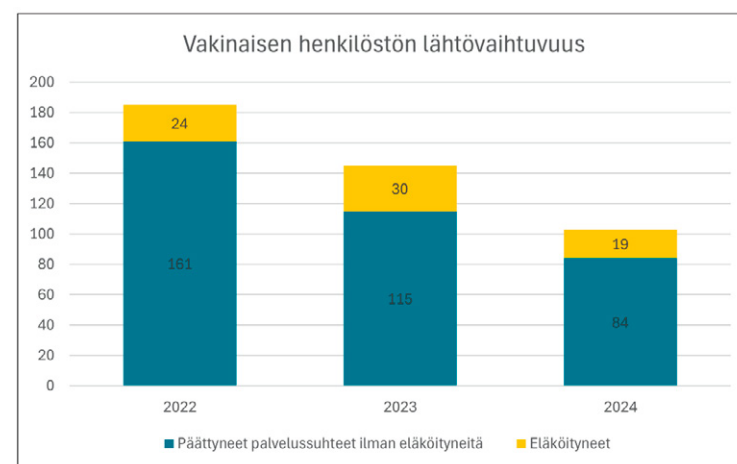
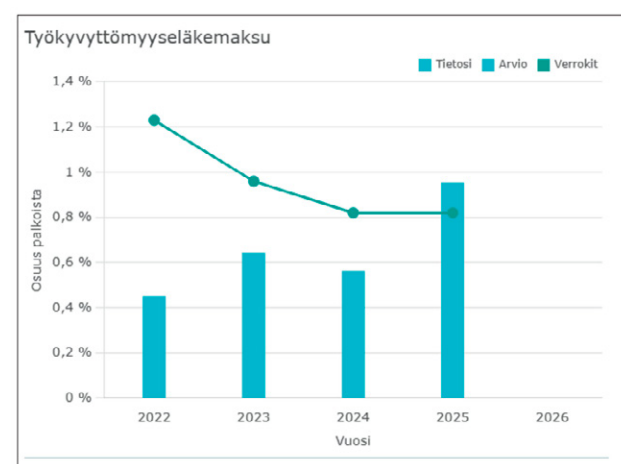
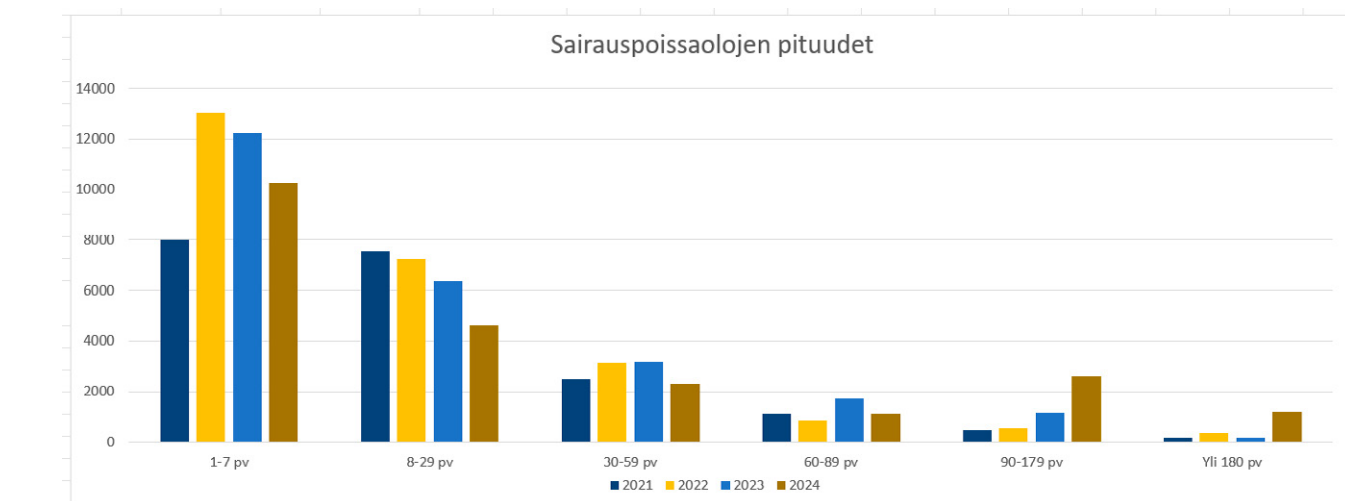
Järvenpään kaupungin yhteistointintaa toteutetaan yhteistyötoimikunnassa, joka samalla toimii myös työsuojelutoimikuntana. Yhteistointintaa valmistellaan ja pienmuotoisemmat asiat käsitellään pienissä yhteistyötoimikunnissa. Kaupunkitason yhteistoinninnassa henkilöstöä edustavat työsuojeluvaltuutetut ja pääluottamusmiehet.

Suositus: Suorituksen johtamiseen ja sen kehittämiseen tulisi kiinnittää huomiota muun esihenkilötyön kehittämisen ohella.

Kaupungin tarkempaa, tehtäväkohtaista organisaatiokaaviota ei ollut saatavilla, mm. HR-järjestelmäteknisistä syistä, eikä sitä ollut saatavilla arviointikertomuksen tueksi. Näin ollen organisaatorakenteesta on ollut haasteellista saada kokonaiskuva.

Suositus: Laaditaan organisaatiokaavio, jotta organisaatorakennetta voidaan kehittää, hallita ja johtaa tehokkaammin.

Vesiliikelaitos mukaan lukien henkilöstökulut olivat 75,74 miljoonaa euroa, jossa kasvua 2,1 % vuodesta 2023. Joulukuussa 2024 Kaupungin henkilöstöstä naisia oli 80,2 % (2023: 81,0 %) ja miehiä 19,8 % (2023: 19,0 %).

Työhyvinvointi

Joka toinen vuosi suoritettavan hyvinvointikyselyn mukaan, työhyvinvointi on pysynyt aika lailla samalla tasolla kuin edellisessä mittauksessa, tulosten keskiarvon ollessa 3,9. Tulos vastaa verrokkikuntien tasoa. Vastausaktiivisuus nousi 76,3 %:iin vuoden 2022 mittauksen 71,1 %:sta. Erityisen tyytyväistä henkilöstö on siihen, että ongelmatilanteissa saa tukea toisilta (4,4) ja että työntekijän ja esihenkilön välillä vallitsee luottamuksellinen ilmapiiri (4,3). Kyselyn perusteella henkilöstö on myös hyvin selvillä työyksikkönsä tavoitteista (4,3) ja voi käyttää monipuolisesti tietoaan ja taitojaan (4,3). Myös innostus työhön

on selvästi kasvanut. Tutkimuksen mukaan päivittäin innostusta työhönsä koki 44,4 % (tulos vuodelta 2022, 44,2 %) verrokki 44,3 %.

Työkyvyttömyyseläkemaksut, työterveyshuollon kustannukset ja sairauspoissaolot

Vuonna 2024 verrokkiorganisaatioiden keskimääräinen työkyvyttömyyseläkemaksu oli 0,82 % palkkakustannuksista. Järvenpään kaupungin työkyvyttömyyseläkemaksu oli vielä alhaisempi, ollen 0,56 % (KuEL+VaEL) palkkakustannuksista (2023: 0,64 %). Järvenpään työkyvyttömyyseläkemaksu on kääntynyt nousuun ja verrokkikuntiin nähden. Jos trendit jatkuvat samanlaisina, Järvenpään työkyvyttömyyseläkemaksu ylittää

verrokkikuntien työkyvyttömyysmaksut vuonna 2025.

Järvenpään kaupungin työterveyshuoltokumppani on Suomen Terveystalo Oy. Työterveyshuollon kokonaiskustannukset vuonna 2024 olivat yhteensä 698 963 euroa (2023: 870 052 euroa). Kustannusten kasvu on neljän vuoden jaksossa ollut dramaattinen, (2021: 361 527 euroa). Vuonna 2021 Järvenpään kaupungin työterveyshuollon sopimus ei ollut yhtä laaja sairaanhoidon osalta, mikä selittää osin eroa kustannuksissa.

Arvio: Työterveyshuollon kokonaiskustannusten hallintaan tulee edelleen kiinnittää erityistä huomiota.

Terveysperusteisten poissaolopäivien määrä laski -10,2 % edellisestä vuodesta. Pidempien sairauslomapäivien määrä sen sijaan kasvoi. Aikaisempien vuosien sairauspoissaolot olivat kasvaneet merkittävästi vuoteen 2021 verrattuna. Suunta on kuitenkin oikea ja toimenpiteet näyttävän vaikuttaneen.

Suositus: Sairauspoissaolojen syitä tulee selvittää ja laatia ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä.

Mielenterveyden häiriöihin liittyvät sairauspoissaolot määrä oli jo aiemmin ohittanut tuki- ja liikuntaelinsairauksista johtuvien poissaolojen määrän. Kasvaviin mielenterveyden häiriöihin on useita eri syitä. Kaikki syyt eivät johdu työelämästä, mutta työelämän täytyisi olla sellaista, että työn tekemisen toimintatavat, intensiteetti, johtaminen ja työyhte-

söiden toiminta tukisivat työntekijöiden mielenterveyttä.

Vaihtuvuus ja eläköitymiset

Vaihtuvuus eläköitymiset huomioiden on ollut vuoden 2024 aikana 9,3 %. Se on laskenut vuoden 2023 tasosta. Vuonna 2023 vanhuuseläkkeelle siirtyi 18 henkilöä.

3.6. Turvallisuus

Kaupungin henkilöstölle tehdyssä ohjeistuksessa työyksikössä tapahtuviin uhka- ja väkivaltatilanteisiin varautumisesta ja reagoinnista ohjeistetaan tekemään WPro-työturvallisuusilmoitus tapahtuneesta ja/tai läheltä piti -tilanteesta sekä kertomaan aina esihenkilölle. Ohjeistus on ollut käytössä kaupungilla jo useita vuosia ja ilmoituksista on pidetty tilastoa yllä.

Vuonna 2024 työturvallisuusilmoituksia tehtiin yhteensä 1472 kpl. Ilmoitusten määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 9,3 %. Suurin osa ilmoituksista (82 %) tuli opetuksen ja kasvatuksen palvelualueelta.

Suositus: Työssä tapahtuvien uhka- ja väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisyyn ja läpikäyntiin tulee kiinnittää enemmän huomiota.

3.7. Mestaritoiminta Oy ja Mestariasunnot Oy

Järvenpään kaupunki ja Mestaritoiminta Oy laativat vuonna 2024 uuden sopimuksen, jossa määriteltiin haluttu laatutaso ja palvelukonaisuus (katso s. 18 Hankinnat ja sopimukset). Halutut toimenpiteet on viety osaksi uutta palvelusopimusta. Laatutaso on sopimuksessa säädetty kaupungin tahtotilan mukaiseksi. Mestaritoiminta Oy:n tehtävänä on tuottaa sopimuksen mukaiset tehtävät, joita pääpiirteittäin ovat: Kiinteistöjohtamisen palvelut, ylläpitopalvelut ja talonrakentamisinvestointien palvelut.

Uutena palvelukokonaisuutena alkoi kohdeisännöintipalvelu, jonka tavoitteena on pitää huolta kiinteistöjen asiakkuuksien hoi-

KUVA: JÄRVENPÄÄN KAUPUNKI

Aloitettu keskeneräinen rakennustyö Alhotiellä. Kuva: Seppo Heino

dosta, talouden hallinnasta, palvelukumppanien valvonnasta sekä huolehtia muista toimitiloihin liittyvistä isännöintitehtävistä. Mestaritoiminta Oy:n tekemisestä kertoo Järvenpään paloaseman kiinteistöhuollon julkisen kilpailutuksen voitto loppuvuonna 2024.

Mestaritoiminta teki vuonna 2024 tappiollisen tuloksen ja on käynyt muutosneuvottelut tuotannollisin ja taloudellisin perustein. Seuraavien vuosien osalta näillä toimenpiteillä on varmistettu parempi taloudellinen pohja.

Strategiakauden 2023–2026 kasvutavoite 1,8 % eli 560–730 asuntoa lisää vuosittain vuodesta 2023 alkaen. Mestariasunnot Oy on kaupungin omistama osakeyhtiö, joka vuokraa ja rakennuttaa asuntoja Järvenpäässä. Suurin osa asunnoista on ns. ARA-asuntoja, jotka on rakennettu valtion korkotukilainalla, ja joiden asukkaat täyttävät ARA:n määrittämät kriteerit kuten

varallisuusrajan. Vuonna 2024 on huomattu, että kaupungin voimakas väestönkasvu ja rakennusbuumi on aiheuttanut Mestariasunnot Oy:lle taloudellisia haasteita. Koska yksityisen sektorin vuokra-asuntoja on rakennettu valtavasti, ovat niiden vuokrat kääntyneet laskuun. Samaan aikaan Mestariasuntojen hakijamäärät ovat laskeneet, vaihtuvuus lisääntynyt sekä asuntojen käyttöaste vähentynyt. Mestariasunnot Oy on vuokra-asuntojen ylitarjonnan seurauksena menettänyt tuloja, koska asuntojen käyttöaste on laskenut.

Yksityiset vuokra-asuntomarkkinat kilpailevat kaupungin oman ARA-yhtiön kanssa. ARA-asuntojen vuokrat ovat nousseet, koska lainojen korot sekä energian hinta ovat nousseet. ARA-yhtiöt ovat siirtäneet nousevia kustannuksia vuokriin. Yksityiset vuokranantajat ovat sitä vastoin laskeneet vuokriaan, vaikka heidän pitäisi periaatteessa

kärsiä samoista taloushaasteista. Ilmeisesti yksityiset vuokranantajat ovat tinkineet tuotoistaan ja priorisoineet sen, etteivät asunnot jää tyhjilleen. Toisaalta heillä on mahdollisuus tarjota yksittäisiä asuntoja hyvinkin edullisella vuokralla tai antaa tuntuvia lyhytaikaisia alennuksia. Tällaisia toimia Mestariasunnot Oy ei voi tehdä, koska yhdenvertaisuusperiaatteen mukaan kaikissa kyseisen kiinteistön samankokoisissa ja -kuntoisissa asunnoissa tulee olla sama vuokra.

3.8. Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue

Opetuksen- ja kasvatuksen palvelualue ei ole pystynyt toteuttamaan valtuuston asettamia tavoitteita talouden suhteen, vaikka palvelualueelle tehtiin vuoden 2024 aikana neljä talousarviomuutosta.

Sopeuttamistarve ja rullaavan budjetoinnin tuomat budjetin yli-

tykset ovat koko ajan kasvava tulevaisuuden ongelma palvelualueella. Kaikki talouden ylitykset ja sopeutusvaatimukset tulee kuitenkin vielä kattaa. Tiukka taloudellinen tilanne ja palvelualueen kasvavat palvelutarpeet haastavat talouden toteuttamista tulevaisuudessa.

Palvelualueen taloutta ovat vuonna 2024 haastaneet lukuisat lakimuutokset, tarvikeostot ja tuen tarpeen lisääntyminen.

Yksikkökustannukset budjetoinnin tueksi

Palvelualueella on tuotettava riittävä oppimisen tuki lapsille jo lain, mutta myös kaupungin strategian mukaan. Ennakoitavuuden lisäksi palvelualueella haastaa se, että se ei pysty toteuttamaan kaikkia riittäviä ja sopivia tukipalveluita. Toiminnan tarkoituksenmukaisuutta ja rakenteita tulee tarkastella kriittisesti, jotta sopivat kehittämiskohteet löydetään ja toimintaa voidaan toteuttaa tavoitteiden mukaisesti.

Palvelualueautakunta on asettanut sitovaksi tavoitteeksi vuodelle 2024 seuraavan tavoitteen: ”Todennettu palvelutarve ja yksikkökustannuslaskenta on perusteena talousarvion laadinnassa ja palvelujen kehittämisessä”. Palvelualue ei ole päässyt tavoitteeseen vuonna 2024 tilinpäätöksessä olevalla saatteella: ”Todennettu palvelutarve ja yksikkökustannuslaskenta yhteistyössä talouden kanssa on käynnistetty syksyllä 2024 uuden johtavan asiantuntijan aloitettu, mutta työ on vielä kesken”. Kaupungissa on kehitetty ja otettu käyttöön viime vuosina vahvasti tiedolla johtamista, jonka avulla voidaan tehdä strategian mukaisia viisaita ja oikea-aikaisia päätöksiä sekä toteuttaa näiden päätösten mukaista toimintaa (P1).

Arvio: Yksikkökustannuslaskenta vahvistaa tiedolla johtamista palvelualueella ja mahdollistaa paremman ennakoitavuuden budjetoinnissa.

Kysymys: Kuinka ennakoidaan ja tarkkaa talouden suunnittelu on lapsikohdainten laskelmien suhteen? Paljonko lapsia on perustuen ja tehostetun tuen piirissä sekä, mikä on yhden lapsen kustannus riippuen tuen saannista, olipa kyse ala- tai yläkoulusta tai varhaiskasvatuksesta?

Hankebudjetointivirhe

Ote tilinpäätöksestä 2024: ”Hankkeiden budjetoinnissa oli virhe, jossa hanketuotot oli kirjattu käytösuunnitelmaan, mutta vastaavat hankemenot oli budjetoitu käyttösuunnitelmassa väärään paikkaan, jolloin hankekulut ovat toteutuneet tuplana.”

Kysymys: Miten on mahdollista, että tällainen virhe on tapahtunut ja, mihin hankekulut on käytetty, kun ne on käytetty kahteen kertaan?

Suositus: Toimintaketjua tulee tarkastella erittäin kriittisesti ja löytää toimintakohdat, jotka ovat mahdollistaneet tällaisen virheen sattumisen sekä korjata ne, jottei samaa tapahtu uudestaan.

Lapsivaikutusten arviointi

Sopeutustoimien valinnassa tulee käyttää kattavaa lapsivaikutusten arviointia, joka ei ole vielä toteutunut siinä määrin missä sitä on tavoiteltu. Palvelualueen hallintoa on koulutettu LAVA-koulutuksissa, mutta lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönotto palvelualueella on vielä kesken. Sopeutus päätöksiä tehdessä on hyödyllistä, jos käytössä on arviota siitä, kuinka päätökset tulevat vaikuttamaan lapsiin. Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönotto on niin valtuuston kuin palvelualueautakunnan sitova tavoite palvelualueella kohtaan.

Ote tilinpäätöksestä 2024: ”Opetuksen ja kasvatuksen hallinto on osallistunut LAVA-koulutuksiin. Systemaattisen arvioinnin kokeiluun on luotu malli, jonka kokeilu on vielä kesken”.

Kysymys: Miksi lapsivaikutusten arviointia ei ole saatu vielä otettua käyttöön? Milloin aikataululla saamme tuloksia systemaattisen arvioinnin kokeilusta?

Suositus: Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönottoa tulee edistää mahdollisimman joutuisasti tässä taloudellisesti haastavassa tilanteessa, jossa sopeutus päätöksiä tehdään jatkuvasti ilman kattavaa vaikutusten arviointia, myös lasten yleisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin huomioimiseksi.

Järvenpään uusi Keskuskenttä. Kuva: Heli Komulainen

3.9. Hyvinvoinnin palvelualue

Olenaiset tapahtumat ja onnistumiset Hyvinvoinnin palvelualueella vuonna 2024:

Merkittäviä muutoksia talousarviovuodelle olivat Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtajan eläköityminen, tehtävän täyttämättä jättäminen ja siihen liittyvät henkilöstömuutokset. Pitkäaikais-työttömien määrä kasvoi, joka aiheutti talousarvion hienoisen ylitymisen.

Kaupungin strategisen ohjelman myötä liikkumishjelma tuli osaksi Järvenpään hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa.

Hyvinvoinnin palvelualueen asettamat 7 tavoitetta toteutuivat hyvin. Palvelualueen Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma vuosille 2022–2025 ohjasi liikunnan keihäänkärjet Keskustan liikuntapuisto 1- osaan valmistui, sekä Kyrölän päiväkodin ja koulun lähiliikuntapaikka ja Juholan mäen jäähdytyskontin investointi. Järvenpään Unelmien liikuntapäivä Rantapuistossa, joka

järjestettiin yhdessä kolmannen sektorin kanssa, oli menestys. Lähiliikuntapaikkaselvitys siirtyi vuodelle 2026.

Yhdistysten avustusprosesseja kehitettiin suunnitelman mukaisesti ja toteutettiin Oma Järvenpää -alustalla, prosessista ja sen kehittämisestä saatiin positiivista palautetta. Palvelumaksujen ja -taksojen yhdenmukaistamiseksi käytiin useita neuvotteluja yhdistysten ja eri toimijoiden kanssa, hinnasto selkiytettiin ja yhdenmukaistettiin vuosiksi 2025–2026.

Kaikukorttien tunnettavuutta on lisätty ja sitä myönnettiin 485 kpl sen saatavuutta laajennettiin uusiin kohderyhmiin yhteistyössä Keusoten alueella, sekä Nurmijärven ja Tuusulan kuntien kanssa.

Kirjaston asiakasmäärät jatkoivat kasvuaan ja asiakas-, että henkilöstön turvallisuutta parannettiin suuntaamalla siviilipalvelushenkilöiden työpanosta tilojen ja järjestyksen valvontaa.

Lapsiperheiden Perhetalo Joutsikin Puheeksi ottava kunta – hyvinvoinvat perheet -hanke päättyi

vuodenvaihteessa. Hanke palkittiin kunniakirjalla valtakunnallisessa Työelämän kehittämisryhmä Tekryn Tekojen Tori -tilaisuudessa.

Järvenpään kaupungin koordinoiva matalankynnyksen kohtaamispaikkoja on muun muassa Myllytien Toimintakeskus, jossa on tarjolla sote- ja eläkeläisjärjestöjen harrastus- ja viriketoimintaa, joka on kolmannen sektorin tuottamaa ja joka tavoittaa vuosittain yli 13 000 henkilöä.

Keskeisiä suoritteita ja tunnuslukuja hyvinvointialueelta 2024:

Tapahtumien kävijämäärät, mukaan lukien digikävijät, olivat nousseet talousarvioennustetta korkeammaksi. Uimahallin kävijämäärä oli noin 30 000 arvioitua alempi. Liikunnan ja kulttuurin ohjaustuntien määrä oli myös TA-ennustetta vähäisempää. Kotouttamisen, lapsiperhepalveluiden ja nuorisotyön kontaktien määrä on kaikilla kasvanut TA-ennustetta suurempana. Yhteisöpalveluiden asiakasmäärissä on huomattava kasvu TA nähden.

3.10. Kaupunkikehityksen palvelualue

Vuonna 2023 neljä kaavahanketta jouduttiin jo siirtämään vuodelle 2024 henkilöstöresursseista johtuen, eikä tilanteeseen näytä tulleen parannusta vuoden 2024 osalta.

Suositus: Henkilöstöresurssien riittävyyteen tulee kiinnittää huomiota erityisesti kaavoituksen palveluiden osalta, jotta kaavahankkeet eivät viivästy.

Suomen näkymien kannalta asuntomarkkinat jatkuivat vuonna 2024 epäsuotuisina. Strategian asuntorakentamisen minimitalvoitteisiin ei ole ymmärrettävästi päästy. Järvenpään valmistui 317 asuntoa, mikä tarkoittaa, että strategian tavoitteesta jäätettiin 43 % (tavoite oli 560 asuntoa). Järvenpään strategisena tavoitteena on olla kasvun paikka sekä ihmisille että yrityksille. Järvenpään väkiluku on edelleen kasvanut tarkasteluvuonna, joskin edellisvuotta hillitymmin kasvuluvun ollessa 1,0 % ja edellisvuonna 1,37 %. (1,4 %).

Yleiskaavan 2040 kasvutavoite on keskimäärin 1,4 %/vuodessa ja strategian tavoite vuoteen 2026 keskiarvona 1,8 % vuodessa. Vuoden 2024 kasvuprosentti (1,0 %) on tavoitteiden alapuolella.

Kerrostalo tontit on myyty lähes loppuun vuonna 2024.

Arvio: Kaupungin strategisen asuntotavoitteen toteutuminen edellyttää myös kerrostalojen rakentumista. Strategian tavoite vaarantuu, mikäli kerrostalotontteja ei ole tarjolla.

Tilinpäätöskaudella 2024 ei tehty yhtään yritystonttikauppaa ja kaksi tonttia ostettiin takaisin. Tonttien vuokrausta toteutettiin eri puolilla kaupunkia. Neljässä yritystontti-varauksessa ei edetty kauppaan ja niistä maksettiin sopimussakot toteutumattomasta kaupasta. Vuoden lopussa oli käynnissä useampi yritystonttineuvottelu, joista ainakin yksi jatkaa seuraavaan selvitysvaiheeseen. Tulevaisuuden yritysalue -tiekartan valmistelu ja suunnittelu eteni Mikonkorven teollisuusalueen kaavoituksen käynnistämällä. Hankkeella turvataan tulevaisuuden toimintaedellytyksiä tonttitarjonnan osalta.

Suositus: Uusien yritystonttien myymisen ja vuokrauksen panostamiseen on syytä kiinnittää huomiota.

Kaupungin omistamat pysäköintiyhtiöt ovat aiheuttaneet kuluvaan vuonna suunniteltua enemmän menoja. KOy Ainolan pysäköinnin tulot eivät ole kehittyneet suunnit-

Ainolan pysäköintitalo. Kuva: Tommi Vainikainen

tellusti. Yhtiössä on 401 autopaikkaa, joista 100 on varattu liityntäpysäköinnin käyttöön ja loput alueen asukkaiden käyttöön. Liityntäpaikkojen osalta ympärillä oleva ilmainen pysäköinti heikentää hallipaikkojen kysyntää. Ympäriöivän alueen rakentamisen aikataulu aiheuttaa kaupungille taloudellista painetta, koska naapurikiinteistöjen autopaikkojen vapaaksi osto sysää riskin kaupungille. Palvelualueen päätökset mm. liityntäpysäköinnin maksuttomuudesta on synnyttänyt riskitilanteen, jossa yhtiön taloussuunnitelmaan on laskettu liityntäpysäköinnistä maksuja, mutta tuloja ei synny kaupungin järjestämän viereisen maksuttoman pysäköinnin vuoksi.

Suositus: Pysäköinnin kaupungille aiheuttama kustannus tulee esittää läpinäkyvästi, jotta sen strategista hyötyä voidaan arvioida neutraalisti ja verrata tavoitteisiin.

Tarkastuslautakunnan esitys arviointikertomuksen käsittelyprosessiksi

Tarkastuslautakunta suosittelee seuraavaa arviointikertomuksen käsittelyprosessia:

1. Arviointikertomuksen esittely valtuustolle 26.5.2025.
2. Arviointikertomuksen käsittely kaupunginhallituksessa viimeistään elokuussa 2025, jossa tarkastuslautakunnan toimenpidepyynnöt annetaan hallinnon aloille.
3. Selvitys- ja vastauspyyntöjä koskevien asioiden viranhaltija- tai lautakuntakäsittely
4. Selvitykset kaupunginhallitukselle viimeistään lokakuun

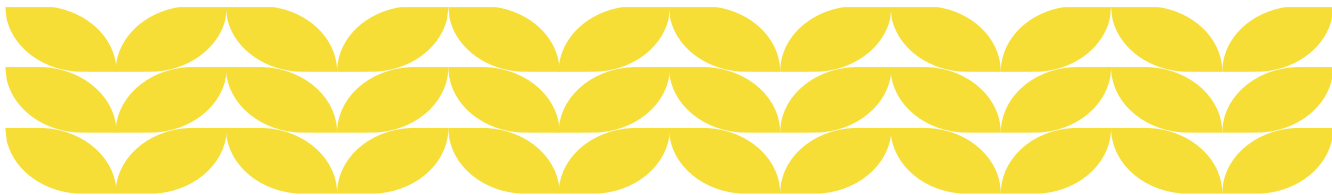
puolenvälin 2025 kokoukseen vastineiden käsittelyä varten. Vastineet tulee toimittaa tarkastuslautakunnalle tiedoksi.

5. Tarkastuslautakunta katselmoi vastaukset kokouksessaan.
6. Arviointikertomuksesta ja vastineista keskustellaan valtuuston syksyn seminaarissa yhdessä talousarviokeskustelun kanssa.
7. Kaupunginhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta,

marraskuun valtuuston kokoukseen.

8. Valtuusto käsittelee huomioiden arviointikertomuksen suositusten ja niihin annettujen vastineiden vaikutusta vuoden 2026 talousarvioon.

Tilintarkastaja on antanut 14.5.2025 tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2024 ja tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan antamaan lausuntoon tilikaudelta 1.1. – 31.12.2024.

Allekirjoitukset

Järvenpäässä 14.5.2025

Vesa Müller
puheenjohtaja

Ari Alapartanen

Jari Saarinen

Liisa Majanen

Päivi Haapala

Tommi Vainikainen

Seppo Heino
varapuheenjohtaja

Ursula Arsiola

Antti Honkanen

Annamari Brandao

Saana Korhonen

Liite 1, Yhteenvedo, vuoden 2024 suosituksista ja kysymyksistä

Tarkastuslautakunnan suositukset ja kysymykset koonti
Konsernipalvelut (Ohje: Kysymyksiä ja suosituksia tulee tarkastella esityskonteksti huomioiden) Kysymys: Onko OPKA:n talousarviolityksien osalta kyseessä johtamiseen ja kulujen hallintaan painottuva haaste vai ovatko palvelualueen määrärahat arvioitu talousarvion valmistelussa realistisia toteumia optimistisemmin? Jos talousarviolityksiin liittyy odottamattomia kuluja, joita suunnitteluvaiheessa ei ole voitu ottaa huomioon, vastausta toivotaan täydennettävän näiltä osin. Suositus: Talousarviopoikkeamat sekä määrärahojen muutokset tulisi Kuntaliiton suosituksen (2022) mukaan esittää valtuustolle talousarviovuoden aikana. OPKA:n osalta palvelualueelle myönnettiin muutetussa talousarviossa lisämäärärahaa vielä joulukuussa, josta huolimatta ylitys muodostui merkittäväksi. Talousarviopoikkeamien osalta suositellaan, että merkittävät poikkeamat tuodaan valtuuston käsiteltäviksi hyvissä ajoin tilikauden aikana. Suositus: OPKA:n kohdalla olisi syytä tarkastella toistuvien talousarviolitysten syitä ja parantaa taloussuunnittelua tukevaa enustettavuutta palvelualueen osalta. Talousarviolityksestä seuraaville vuosille siirtyvän alijäämän kattamiseen tulee kiinnittää erityistä huomioita. Suositus: Talouden suunnittelun osalta tulee edelleen ottaa huomioon vaikutus kriisikuntakriteerien täyttymiselle. Erityistä huomioita suunnittelussa tulee kiinnittää toiminnan ja investointien rahavirran keskipitkän aikavälin tasapainottamiseen, investointiohjelman suhteuttamiseen kaupungin tulorahoituksen kehitykseen ja menorakenteeseen sekä lainakannan hallintaan ml. riittävä lainojen korkosuojaus. Tulopuolella maanmyynnistä, maanvuokrista ja maankäyttökorvauksista saatujen tulojen kertymistä tulee aktiivisesti edistää. Esitetyt suositukset tukevat strategian mukaisesti T1-strategiatavoitteen toteutumista. Suositus: Investointi- ja talousarviosuunnittelussa tulee ottaa huomioon investointien aiheuttamat vaikutukset käyttötalouteen, jotta mahdolliset kustannusten nousut pystytään ennakoimaan jo suunnitteluvaiheessa. Suositus: Sopimuksia tarkistetaan säännöllisesti vuosittain. Nykyinen useamman vuoden tarkastusväli on liian pitkä. Jonkinlainen sopimushallinnan tarkistuslista voisi olla hyödyllinen.
Henkilöstö Suositus: Suorituksen johtamiseen ja sen kehittämiseen tulisi kiinnittää huomiota muun esihenkilötyön kehittämisen ohella. Suositus: Suositellaan, että henkilöstön edustajien osuus sisällytettäisiin jatkossa henkilöstökertomukseen. Suositus: Laaditaan organisaatiokaavio, jotta organisaatorakennetta voidaan kehittää, hallita ja johtaa tehokkaammin. Suositus: Sairauspoissaolojen syitä tulee selvittää ja laatia ennaltaehkäiseviä toimenpiteitä. Suositus: Työssä tapahtuvien uhka- ja väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisyyn ja läpikäyntiin tulee kiinnittää enemmän huomiota.

Opetuksen ja kasvatuksen palvelualue
Kysymys: Kuinka ennakoivaa ja tarkkaa talouden suunnittelu on lapsikohtaisten laskelmien suhteen? Paljonko lapsia on perustuen ja tehostetun tuen piirissä sekä, mikä on yhden lapsen kustannus riippuen tuen saannista, olipa kyse ala- tai yläkoulusta tai varhaiskasvatuksesta? Kysymys: Miten on mahdollista, että tällainen virhe on tapahtunut ja, mihin hankekulut on käytetty, kun ne on käytetty kahteen kertaan? (Tilinpäätös, s. 92) Suositus: Toimintaketjua tulee tarkastella erittäin kriittisesti ja löytää toimintakohdat, jotka ovat mahdollistaneet tällaisen virheen sattumisen sekä korjata ne, jottei samaa tapahdu uudestaan. (Tilinpäätös, s. 92) Kysymys: Miksi lapsivaikutusten arviointia ei ole saatu vielä otettua käyttöön? Millaisella aikataululla saamme tuloksia systemaattisen arvioinnin kokeilusta? Suositus: Lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönottoa tulee edistää mahdollisimman joutuisasti tässä taloudellisesti haastavassa tilanteessa, jossa sopeutuspäätöksiä tehdään jatkuvasti ilman kattavaa vaikutusten arviointia, myös lasten yleisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin huomioimiseksi.
Kaupunkikehityksen palvelualue Suositus: Henkilöstöresurssien riittävyteen tulee kiinnittää huomiota erityisesti kaavoituksen palveluiden osalta, jotta kaava-hankkeet eivät viivästy. Suositus: Uusien yritystonttien myymisen ja vuokrauksen panostamiseen on syytä kiinnittää huomiota. Suositus: Pysäköinnin kaupungille aiheuttama kustannus tulee esittää läpinäkyvästi, jotta sen strategista hyötyä voidaan arvioida neutraalisti ja verrata tavoitteisiin.

